

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Evidenčné číslo: 105002/B/2022/36124048422809348

**EKONOMICKÁ ALEBO ENVIRONMENTÁLNA
MIGRÁCIA?
ANALÝZA PUSH A PULL FAKTOROV VYBRANEJ SKUPINY
MIGRANTOV**

Bakalárska práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**EKONOMICKÁ ALEBO ENVIRONMENTÁLNA
MIGRÁCIA?
ANALÝZA PUSH A PULL FAKTOROV VYBRANEJ SKUPINY
MIGRANTOV**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru.

V Bratislave, __.__.2022

.....
vlastnoručný podpis študenta

POĎAKOVANIE

Touto cestou ďakujem Mgr. Andrejovi Kinerovi za ochotu, cenné rady a usmernenie pri písaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

ŠOLTÉSOVÁ, Sofia: *Ekonomická alebo environmentálna migrácia? Analýza push a pull faktorov vybranej skupiny migrantov.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner. Bratislava: FMV, 2022, 47 strán.

Cieľom záverečnej práce je, vychádzajúc z teoretického prehľadu problematiky environmentálnej a ekonomickej migrácie ako i z kvantifikácie migrujúcej populácie z Mexika a klasifikácie dôvodov ich migrácie, identifikovať disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľov Mexika. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 3 grafy, 5 tabuliek a 1 obrázok.

Prvá kapitola je venovaná teoretickej determinácii základných pojmov, ktoré objasňujú význam migrácie, osobu migranta, teóriu environmentálnej a ekonomickej migrácie, konkrétne podstatu spomínaných typov migrácií a push a pull faktory, ktoré s nimi súvisia.

Druhá kapitola charakterizuje cieľ práce, objekt skúmania, metodiku práce a metódy skúmania.

Záverečná kapitola sa najskôr zaoberá kvantifikáciou migrujúcej populácie z Mexika, dôvodmi ich migrácie ako i push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie a následne ponúka odporúčania súvisiace s riešenou problematikou.

Výsledkom riešenia danej problematiky je identifikácia disparít medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie.

Kľúčové slová: migrácia, migrant, ekonomická migrácia, environmentálna migrácia, push a pull faktory.

ABSTRACT

ŠOLTÉSOVÁ, Sofia: *Economic or environmental migration? Analysis of push and pull factors of a selected group of migrants.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Tutor: Mgr. Andrej Kiner. – Bratislava: FIR, 2022, 47 p.

The aim of the final work is, based on a theoretical overview of environmental and economic migration as well as quantification of the migrating population from Mexico and classification of reasons for their migration, to identify disparities between push and pull factors of economic and environmental migration of the Mexican population. The work is divided into three chapters. It contains 3 graphs, 5 tables and 1 picture.

The first chapter is devoted to the theoretical determination of basic concepts that clarify the meaning of migration, the migrant, the theory of environmental and economic migration, specifically the nature of the mentioned types of migration and push and pull factors associated with them.

The second chapter characterizes the aim of the work, the object of work, the methodology of work and research methods.

The final chapter first deals with the quantification of the migrating population from Mexico, the reasons for their migration as well as push and pull factors of economic and environmental migration, and then offers recommendations related to the issue.

The result of solving this problem is the identification of disparities between push and pull factors of economic and environmental migration.

Keywords: migration, migrant, economic migration, environmental migration, push and pull factors.

OBSAH

Zoznam ilustrácií a tabuliek.....	7
Úvod.....	9
1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Fenomén migrácia a s ním súvisiace špecifiká	11
1.2 Ekonomická migrácia, teórie a motívy ekonomickej migrácie.....	16
1.3 Environmentálna migrácia, teórie a motívy environmentálnej migrácie	20
2 Cieľ práce, objekt skúmania a metodika práce.....	24
2.1 Ciele práce.....	24
2.2 Charakteristika objektu skúmania	25
2.3 Metodika	28
3 Výsledky práce a diskusia	30
3.1 Kvantifikácia migrácie Mexičanov	31
3.2 Dôvody migrácie Mexičanov	36
3.3 Zhodnotenie push a pull faktorov ekonomickej a environmentálnej migrácie mexického obyvateľstva; dedukcia návrhov v súvislosti s riešenou problematikou .	38
Záver	42
Zoznam použitej literatúry	44

Zoznam ilustrácií a tabuliek

Obrázok 1 Typológia migrácie	12
Tabuľka 1 Vývoj migrujúcej populácie z Mexika pod mandátom UNHCR v rokoch 2011-2020 [n; bázičný index; reťazový index]	32
Tabuľka 2 Vývoj migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl v rokoch 2011-2020 [n; bázičný index; reťazový index]	33
Tabuľka 3 Cieľové krajiny migrujúcej populácie z Mexika v rokoch 2019-2021 [n]....	34
Tabuľka 4 Politické a sociálne push a pull faktory migrácie z Mexika.....	38
Tabuľka 5 Environmentálne a ekonomické push a pull faktory migrácie z Mexika.....	39
Graf 1 Počet migrantov z Mexika k roku 2019 [n].....	30
Graf 2 Trend v čase podľa typu migrujúcej populácie z Mexika v rokoch 2011 až 2020 [n].....	31
Graf 3 Komparácia celkovej migrujúcej populácie z Mexika podľa najfrekvencovanejších cieľových krajín (okrem USA, Kanada, Španielsko) v rokoch 2009 až 2021 [n]	35

Úvod

„Musíme vidieť migráciu ako realitu. Využiť ju ako príležitosť“

(Miroslav Lajčák, 2016).

Už niekoľko desaťročí sa svet ocitá v ére pohybu, pohybu tovarov, pohybu služieb, ale i pohybu ľudí. Tento pohyb ľudí však nemusí byť vždy dobrovoľný, nemusí byť však ani nútený, ale môže byť istým spôsobom nevyhnutný. Ľudia migrujú z rôznych dôvodov, či sa to už týka zachovania vlastnej bezpečnosti či so zámerom skvalitnenia životných podmienok.

Práve podľa dôvodov, kvôli ktorým ľudia opúšťajú svoje pôvodné krajiny, je možné determinovať konkrétne faktory migrácie populácií. V prípade, ak ľudia migrujú kvôli lepším pracovným príležitostiam či kvôli nedostatku pracovných príležitostí, hovoríme o ekonomických faktoroch migrácie. Ak sa však ľudia snažia opustiť svoje domovy z dôvodu hrozby rôznych prírodných katastrof, komunikujeme už o environmentálnych faktoroch. Dôležité je však v tejto súvislosti identifikovať, ktoré faktory človeka nútia opustiť domov, a ktoré ho lákajú migrovať do inej krajiny.

Vzhľadom na aktuálnosť problematiky migrácie obyvateľstva, ale súčasne i vzhľadom na jej širokospektrálnosť, rozhodli sme sa v bakalárskej práci zaoberať problematikou environmentálnej a ekonomickej migrácie mexického obyvateľstva a súčasne i push a pull faktormi, ktoré túto migráciu ovplyvňujú.

Cieľom záverečnej práce je, vychádzajúc z teoretického prehľadu problematiky environmentálnej a ekonomickej migrácie ako i z kvantifikácie migrujúcej populácie z Mexika a klasifikácie dôvodov ich migrácie, identifikovať disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľov Mexika.

Bakalárska práca je teoreticko-analytického charakteru a pozostáva z troch hlavných kapitol. V rámci prvej kapitoly najskôr poukazuje na význam fenoménu „migrácia“ a s ním súvisiacich špecifik, konkrétne približuje typológiu migrácie ako i význam push a pull faktorov v rámci migrácie. Následne sa sústreďuje na špecifikáciu ekonomickej a environmentálnej migrácie a v rámci toho i na konkretizáciu motívov a teórií týchto dvoch typov migrácií. Druhá kapitola je metodickou etapou práce, v rámci čoho detailne identifikuje hlavný cieľ bakalárskej práce, ale i parciálne ciele práce, od naplnenia ktorých závisí naplnenie samotného hlavného cieľa. Druhá kapitola zároveň špecifikuje objekt

skúmania, konkrétne Mexiko ako krajinu pôvodu migrujúcej populácie, v rámci čoho približuje históriu migrácie z Mexika či dôvody tejto migrácie v čase. Napokon kapitola hovorí o pracovnom postupe, na základe ktorého je bakalárska práca spracovávaná, no spomína i konkrétne vedecké metódy, ktoré sú v rámci jej koncipovania aplikované. Tretia kapitola je finálnou kapitolou bakalárskej práce. Vo svojom úvode sústreďuje na kvantifikáciu migrácie Mexičanov v rokoch 2011 až 2020, prípadne 2021, pričom vychádza z údajov Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) a z údajov Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR). Následne kapitola pomenúva konkrétne dôvody migrácie populácie z Mexika a napokon z týchto dôvodov identifikuje push a pull faktory environmentálnej a ekonomickej migrácie, čo vyúsťuje do formulácie odporúčaní pre zefektívnenie problematiky migrujúcej populácie z Mexika.

Vzhľadom na teoreticko-analytický typ bakalárskej práce je dôležitá dôkladná práca s odbornými prameňmi, tak domácej ako i zahraničnej proveniencie, či sa to už týka teoretickej alebo analytickej časti práce. Pri teoretickej etape práce je dôležité ponúknuť pohľad nielen tuzemských autorov na problematiku, ale neopomínať ani pohľad zahraničných autorov. V súvislosti s analytickou fázou práce je zasa kľúčová práca s medzinárodnými databázami, ktoré ošetrujú sféru migrácie obyvateľstva.

1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí

Primárnym zámerom úvodnej kapitoly je sprostredkovať teoretický prehľad riešenej problematiky vychádzajúc zo zdrojov domácej a zahraničnej proveniencie. V záujme uvedeného kapitola najskôr ponúka stručný exkurz do problematiky pojmov migrácia, migrant, push a pull faktorov migrácie a následne sa sústreďuje na ekonomickú a environmentálnu migráciu a ich determinanty.

1.1 Fenomén migrácia a s ním súvisiace špecifiká

Adger et al. (2015) sú názoru, že s rastom ekonomiky a populácie sa ľudia presúvajú z jedného miesta na druhé, aby využili príležitosti a vyhli sa nežiaducim rizikám. Migráciu preto autori identifikujú ako významný sociálny a ekonomický fenomén v historických i súčasných spoločnostiach. S rastúcou mobilitou a rastúcou ľudskou populáciou je podľa Adgera et al. (2015) vo svete teraz viac migrantov ako kedykoľvek predtým.

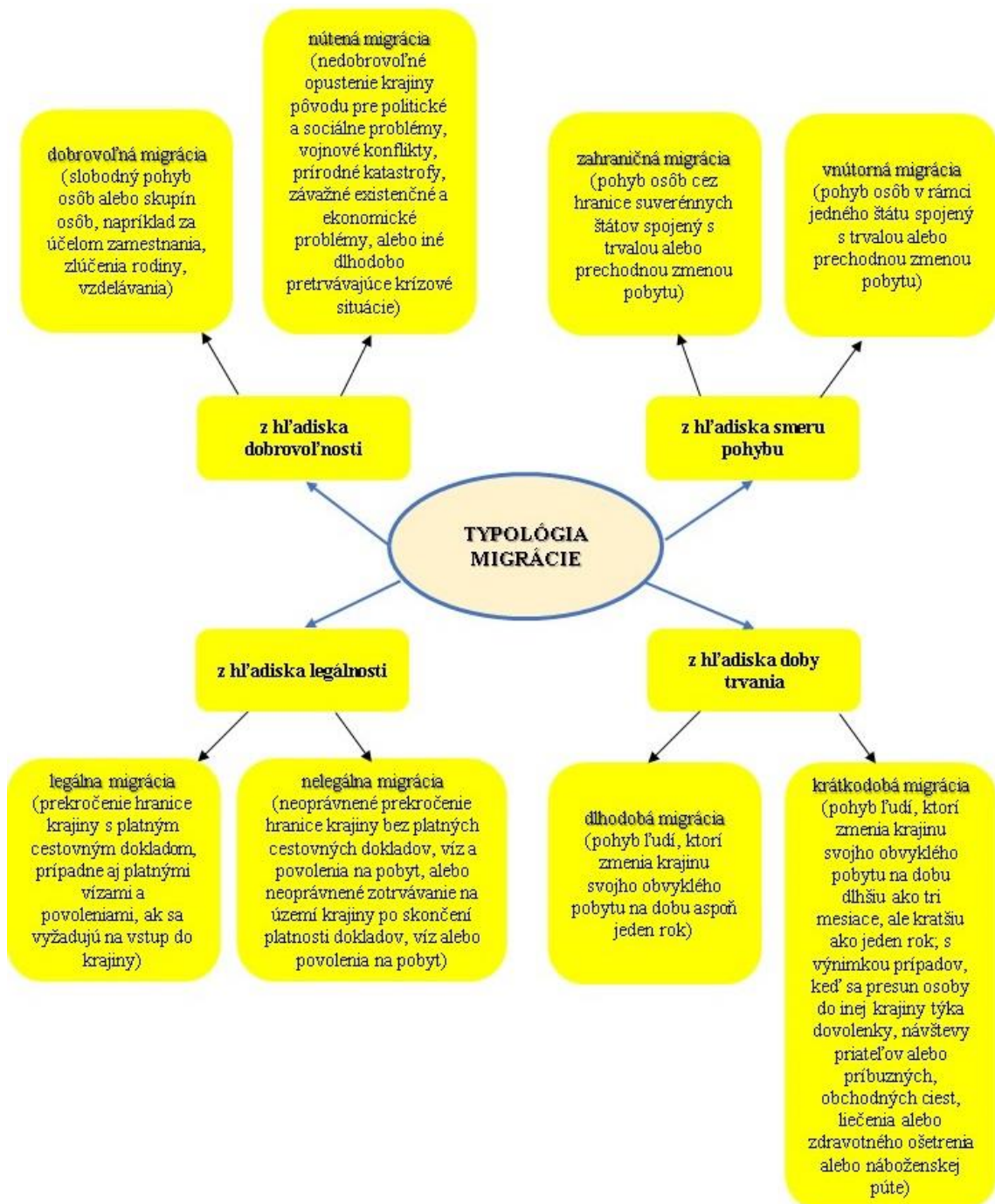
Migrácia teda reprezentuje presúvanie sa osôb z jednej oblasti do druhej vplyvom určitých okolností, pričom je zrejmé, že tento presun osôb je v súčasnosti už prirodzeným trendom.

Baková (2015, s. 47) zdôrazňuje, že *„migranti a utečenci sú aktuálne najskloňovanejšie pojmy v spoločnosti. Ide o pojmy staré ako ľudstvo samo. Sťahovanie národov totiž zaznamenávame od nepamäti a nikdy nebolo takou témou, akou je pre Európanov v súčasnosti.“* Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (2017) navyše upresňuje, že pojem migrácia má pôvod v latinskom termíne „migration“ (zmena, putovať, presun), čo znamená, že ide o pohyb osôb alebo skupín osôb v rámci sociálneho a geografického priestoru, ktorý súvisí s prechodnou alebo trvalou zmenou pobytu týchto osôb. V zmysle uvedeného, ako Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (2017) dodáva, sa na migranta hľadá ako na osobu, ktorá z akýchkoľvek príčin zmenila miesto svojho trvalého či obvyklého pobytu v rámci svojej krajiny (vnútroštátna migrácia), prípadne priamo opustila svoju krajinu pôvodu a premiestnila sa do inej krajiny (medzinárodná, prípadne zahraničná migrácia). Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (2017) však zdôrazňuje, že slovenský právny poriadok nevyužíva pojem migrant, ale pojem cudzinec.

Konštatujeme, že o migrácii hovoríme tak v prípade pohybov v rámci jednej krajiny ako i v prípade medzištátnych pohybov, čím je migráciu možné rozlíšiť na vnútroštátnu a medzinárodnú (zahraničnú), avšak členenie migrácie má i viac podôb.

Medzinárodná organizácia pre migráciu (2017), známa i pod skratkou IOM, upresňuje, že migrácia môže mať i ďalšie podoby, a síce z hľadiska dobrovoľnosti, legálnosti a doby trvania zmeny pobytu, pričom na uvedené poukazuje Obrázok 1, ktorý zahŕňa i migráciu z hľadiska smeru pohybu.

Obrázok 1 Typológia migrácie

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IOM (2017)

Poukázali sme na všeobecnú typológiu migrácie, avšak pre záujmy tejto práce je dôležité poznať dôvody zahraničnej migrácie a z toho titulu rozlíšiť i jej nasledujúce podoby, o ktorých komunikujú Lipková a kol. (2011):

- ekonomická migrácia (migrácia, ktorej dôvodom je skvalitniť ekonomické postavenie migrujúcich osôb, napríklad z dôvodu lepšie platenej práce);
- bezpečnostná migrácia (migrácia, ktorej dôvodom je nedostatočný pocit bezpečia v krajine trvalého pobytu z titulu vojenských konfliktov či iných nepokojov);
- sociálna migrácia (migrovanie v záujme využiť kvalitnejšiu ponuku zdravotnej starostlivosti či vzdelávania);
- politická migrácia (medzinárodný pohyb osôb, ktorého príčinou je prenasledovanie v krajine trvalého pobytu, pričom toto prenasledovanie môže mať náboženský, politický, rasový, etnický či iný pôvod);
- environmentálna migrácia (migrovanie z dôvodu nevyhovujúceho stavu životného prostredia, pričom môže ísť o prípady zhoršenia kvality pôdy či klimatické zmeny spôsobujúce rôzne katastrofy).

Okrem vyššie spomenutých foriem migrácie ešte Kulesa (2021, s. 1) spomína i tzv. okružnú migráciu, pričom autorka zdôrazňuje, že síce nejedná o jednotnú definíciu tohto typu migrácie, avšak medzi jej primárne charakteristiky patrí opakovateľnosť, smerovosť, dočasnosť a legálnosť, „*pričom jednotlivec z hľadiska správania nasleduje očakávané vzorce okružnej migrácie*”.

Všetky komunikované formy migrácie, či už vymedzené v rámci Obrázku 1 alebo determinované z titulu dôvodov zahraničnej migrácie, sa môžu vzájomne prelínať.

Puebla Fortierová et al. (2019) totiž hovoria, že migrácia, ktorá zahŕňa zmiešané toky ekonomickej, nútenej a nelegálnej migrácie, vzrástla v rozsahu a zložitosti. Podľa dostupných údajov (napr. IOM) možno tvrdiť, že celosvetový počet migrantov sa odhaduje na 244 miliónov, pričom vnútorní značne prevyšujú objem medzinárodných migrantov, ktorí sa prevažne pohybujú medzi krajinami „globálneho juhu“. Chung, Griffiths (2018) tiež spomínajú, že pohyby medzi krajinami s nízkymi a strednými príjmami nie sú stredobodom záujmu pre tvorcov politik či vedcov. Tento „slepý bod“ podľa autorov súvisí s neprimeranou politickou pozornosťou, ktorá je venovaná nelegálnej migrácii do krajín s vysokými príjmami. Puebla Fortierová et al. (2019) konštatujú, že migrácia je stále viac uznávaná ako determinant zdravia, avšak obojsmerný vzťah medzi migráciou a zdravím je stále nedostatočne pochopený. Z titulu

nedostatočného pochopenia tejto interakcie sú i opatrenia v oblasti migrácie a zdravia naďalej obmedzené, čo má negatívny vplyv nielen na migrujúcich, ale aj na krajiny pôvodu, cieľové krajiny a v neposlednom rade i na komunity, ktoré migrujúci po sebe zanechávajú (rodina, priatelia).

Je zrejmé, že osoby v prevažnej miere migrujú v rámci krajiny svojho trvalého pobytu, avšak taktiež je preukázané, že mnohé tak činia medzištátne, pričom sa zvýšená pozornosť venuje práve nelegálnej migrácii. Politiky sveta však v nedostatočnej miere prihliadajú na skutočnosť, čo tieto osoby motivuje opustiť svoje miesto trvalého pobytu, v konzekvencii čoho hovoríme o push a pull faktoroch migrácie.

Štúdia Djafara (2012) sledovala pull faktory migrácie, pričom výsledky štúdie odhalili, že i vyššie platy pri rovnakom pracovnom zaťažení prispeli k úvahe o migrácii. Autor hovorí, že v sociálnom kontexte migrácie sú ohrozené práve otázky ľudských zdrojov a práce. Autor však dodáva, že v modernom svete je migrácia pracovnej sily dôležitou otázkou pre tvorcov politiky, výskumných pracovníkov a ďalšie zainteresované strany. Potenciálny rast a rozvoj pracovnej sily a jej optimálne využitie sú totiž podľa Djafara (2012) nevyhnutné pre rozvoj krajiny, keďže migrácia pracovnej sily zohráva obzvlášť dôležitú úlohu pri podpore rastu hospodárstva a zvyšovaní úrovne zručností pracovnej sily či pri uspokojení požiadaviek trhu práce v danej krajine. Djafar (2012) však zdôraňuje, že také priaznivé to nie je pre krajinu, odkiaľ osoby odchádzajú, keďže v tomto ohľade migrácia spôsobuje množstvo problémov pre ekonomiku a spoločnosť.

Obdobne svoju štúdiu smeroval i Thet (2014), ktorý ju situoval na Mjanmarsko, pričom preukázal, že významnými pull dôvodmi migrácie sú sociálne dôvody, keďže ľudia túžia po zlepšení životnej úrovne vo vidieckych oblastiach a po lepšom prístupe ku kvalitnejším verejným službám.

Iqbal, Gusman (2015) zasa vo svojej štúdiu, ktorá sledovala push a pull faktory ovplyvňujúce migrujúce pracovníčky v Indramayu v Indonézii preukázali, že najčastejšie ide o ekonomické dôvody a nezamestnanosť, keďže práve tie nútia zamestnankyne zvažovať možnosť pracovať v zahraničí. Výstupy štúdie Iqbal, Gusmana (2015) taktiež preukázali, že úspešný výber cieľovej krajiny nevedie len k ekonomickým výhodám, ale aj k zlepšeniu sociálneho postavenia domácností migrujúcich pracovníkov.

Jones (2016) zasa dospel k záveru, že migrácia je poháňaná push a pull faktormi, ktoré sú vyvolané ekonomickými, environmentálnymi, sociálnymi, politickými i bezpečnostnými obavami. Jones (2016) však dodáva, že práve pull faktory predstavujú pre krajinu osobitnú výzvu, keďže v súvislosti s nimi vyvolávajú migráciu negatívne

faktory, medzi nimi nízka produktivita, nezamestnanosť, nepriaznivé ekonomické podmienky, prírodné katastrofy, znečistenie či vyčerpané zdroje.

S Jonesom (2016) sa stotožňujú i Osaki, Safrida (In Zanabazarová et al., 2021), ktorí zdôrazňujú, že napriek ekonomickým faktorom je migrácia ako fenomén úzko spojená s politikou, kultúrou, životným prostredím, zdravím, vzdelávaním a dopravou. Zanabazarová et al. (2021) preto upriamujú pozornosť predovšetkým na push faktory migrácie, keďže tie sú dôvodom, prečo migrácia nadobúda nedobrovoľný charakter, pričom môže ísť o prenasledovanie, vojnu, neúrodu, hladomor či náboženský konflikt, avšak i rasovú, etnickú diskrimináciu a násilie. Zanabazarová et al. (2021) okrajovo hovoria i o pull faktoroch, pričom spomínajú, že ide o faktory, ktoré v cieľovej krajine oslovujú ľudí, aby opustili svoju vlasť. Zanabazarová et al. (2021) konkretizujú, že ide o také faktory, akými sú ekonomické a pracovné príležitosti, vyššie mzdy, priaznivé podmienky pre prácu a život, príťažlivosť geografických oblastí (teplé podnebie, menšie znečistenie, menší výskyt prírodných katastrof, pohodlný život).

Zastávame presvedčenie, že to čo ľudí núti odísť z krajiny trvalého pobytu a to, čo ich láka na inej krajine, sú skutočne rôzne faktory a predovšetkým sú späté s diametrálne odlišnými situáciami. Medzi najčastejšie dôvody, ktoré podnecujú osobu opustiť krajinu pobytu, patrí vyššia kvalita života a ďalšie socio-ekonomické faktory s ňou súvisiace. Pomerne často však môže človeka donútiť opustiť krajinu neprítomnosť mieru (vojnový stav), environmentálne dôvody či iná hrozba, ktorá mu nedovoľuje plnohodnotne žiť. Je však mylné domnievať sa, že migrácia je otázkou súčasnosti. Naopak, migrácia tu bola odjakživa, avšak v tomto období je intenzívnejšia.

Súčasnosť sa totiž podľa Kadlečíkovej (2016) zvykne označovať érou mobility. Kadlečíková (2016, s. 6) dodáva, že „migrácia je naozaj v súčasnosti z hľadiska histórie ľudstva najintenzívnejšia a je prítomná v každej oblasti nášho života. Migrácia má pre súčasnú spoločnosť mnoho pozitív, umožňuje ekonomický rozvoj, šírenie poznatkov a inovácií. Za jej odvrátenú tvár je naopak považovaná masová migrácia ľudí z menej rozvinutých krajín do krajín, ktoré sú ekonomicky rozvinutejšie a ktoré garantujú svojim občanom vyššiu kvalitu života.” Autorka hodnotí, že snahou štátov je regulovať migráciu rôznymi spôsobmi s cieľom staviať na jej priaznivých momentoch a eliminovať nepriaznivé momenty, ktoré s ňou súvisia.

Sme názoru, že otázka regulácie migrácie je však náročnou a to predovšetkým s ohľadom na push faktory. Túto snahu pritom vyvíjajú smerom ku vyspelým ekonomikám, ktoré by mali toto chcenie rešpektovať, predovšetkým skrz svoje princípy

postavené na demokratickom myslení. Preukázali sme, že dôvodov či príčin migrovať je viacero, pričom môžu mať i ekonomický či environmentálny rozmer. Práve tieto dva rozmery migrácie sú predmetom tejto záverečnej práce, a preto sa im venujeme v nasledujúcich podkapitolách, kde pozornosť upriamime na push a pull faktory, ktoré súvisia práve s ekonomickým a environmentálnym rozmerom migrácie.

1.2 Ekonomická migrácia, teórie a motívy ekonomickej migrácie

Podľa Lipkovej a kol. (2011) je ekonomická migrácia migráciou osôb do inej krajiny a to predovšetkým v záujme skvalitnenia ekonomického statusu presúvajúcich sa osôb/migrantov, pričom toto skvalitnenie súvisí hlavne s pracovným trhom záujmovej krajiny či s nastavením jej sociálneho systému. Filadelfiová a kol. (2011, s. 9) zdôrazňujú, že: *„ekonomická migrácia môže mať rôzne charakteristiky a formy: dočasná, sezónna, cyklická atď. Zdôrazňovaná býva najmä dočasnosť pobytu ekonomických migrantov, s úmyslom ekonomicky participovať, zasielať remitencie do krajiny pôvodu s túžbou po návrate do krajiny pôvodu... Avšak viacerí migranti zostávajú v krajine imigrácie napriek pôvodnému zámeru prísť len na obmedzený čas – tento nenaplnený úmysel sa nazýva aj „mýtus návratu“ (myth of return).“*

Je zrejmé, že princíp ekonomickej migrácie spočíva v snahe odísť do krajiny, ktorá ponúka lepšie pracovné možnosti. V mnohých prípadoch však ide o mylnú predstavu. Remitencie, resp. finančné prostriedky zasielané migrantom z cieľovej krajiny späť do krajiny pôvodu, sú jedným z najvýznamnejších zdrojov kapitálu v rozvojových ekonomikách a slúžia napríklad na splatenie svojich záväzkov vo svojej krajine. Mnohí tak činia hlavne kvôli tomu, že ich zámerom je len dočasná migrácia a jasným plánom je vrátiť sa späť domov. Často sú však plány jedna vec a realita tá druhá.

Baková (2015) hovorí, že primárnym zámerom ekonomickej migrácie je skvalitniť aktuálnu životnú situáciu, pričom migrácia je dôsledkom dôkladnej racionálnej úvahy a realizovať ju je možné medzi štátmi (zahraničná ekonomická migrácia) alebo medzi dvoma územnými jednotkami (vnútroštátna ekonomická migrácia). S uvedeným sa stotožňuje i Petrus (2016), ktorá navyše hovorí o následných pozitívach a negatívach ekonomickej migrácie. Autorka vníma ako hlavné pozitívum nádej lepšej budúcnosti pre migranta a jeho rodinu, keďže migrant má väčšinou vysoké očakávania, čo sa prijímajúcej krajiny týka. Tieto očakávania podľa Petrus (2016) súvisia i s vyššími príjmami, nadobúdaním nových kompetencií, skvalitnením sa v cudzej reči. Autorka však

neopomína ani negatíva ekonomickej migrácie, a síce hovorí o frustrácii z pobytu v cudzej krajine vzhľadom na neprítomnosť rodiny. Ako negatívum autorka spomína i inú kultúru danej krajiny, či eventuálne nepriateľské prejavy domácich občanov, v konzekvencii čoho sa migrant cíti byť opustený, zraniteľný. Petrus (2016) vraví, že významným negatívom ekonomickej migrácie je i to, že migranti, napriek svojej kvalifikácii, pracujú na neprimeraných pozíciách (napr. vysokoškolský vzdelaný človek pracuje v sklade), ale nepriaznivým javom súvisiacim s migráciou sú i diskriminačné či rasistické prejavy.

Ekonomická migrácia za prácou má skutočne mnoho pozitív, avšak nepopierateľné sú i zjavné negatíva. Napriek tejto skutočnosti však u mnohých potenciálnych migrantov prevažia pozitíva a odhodlajú sa opustiť svoju vlasť.

Boseki (2013) sledoval psychológiu ekonomického prisťahovalctva, ktorá je postavená na teoretickom princípe psychologickéj disharmónie, kde tvrdá práca a šetrnosť sa stávajú kľúčovými prvkami prisťahovalcov. Boseki (2013) konkrétne realizoval tri štúdie. Prvá a druhá štúdia boli vykonané medzi poľskými prisťahovalcami v Írsku. Prvá štúdia sa zaoberala porovnaním osobnosti migrantov a ľudí bez snahy migrovať. Druhá štúdia sledovala zmeny vnímané migrantom. Výsledky prvej štúdie preukázali, že osobnosť migrantov a ľudí bez snahy migrovať sa líšila v svedomitosti, ktorá bola silnejšia na strane migrantov. Na výsledky prvej štúdie nadväzovali výsledky druhej štúdie, ktoré potvrdili, že imigranti sa najčastejšie boli schopní prispôbiť zmenám z pracovných dôvodov, pričom k tejto adaptácii pristupovali nanajvyš svedomito. Účastníkmi tretej spomínanej štúdie boli východoslovanskí a vietnamskí prisťahovalci v Poľsku. Boseki (2013) očakával, že Vietnamci v komparácii so slovanskými prisťahovalcami preukážu väčšiu pracovnú angažovanosť, eudaimonický životný štýl a šetrnosť, pričom uvedené sa autorovi štúdiou potvrdilo. Výstupy tejto štúdie preukázali, že v rámci všeobecného modelu adaptácie imigrantov existuje priestor pre kultúrne disparity.

Konštatujeme, že ekonomickí migranti majú skutočne primárny cieľ ohľadom ich práce a tomu prispôsobujú i svoj život v krajine, do ktorej migrujú. Taktiež je zaujímavé zistenie, že kultúra migrantov môže mať významný vplyv na to, akými prioritami disponujú v súvislosti so svojim pobytom v cieľovej krajine.

V súvislosti s uvedeným je zaujímavé podotknúť, že podľa Medzinárodnej organizácie práce (2018) tvorili ekonomickí migranti v roku 2017 približne dve tretiny (cca 164 miliónov migrantov) z celkovej množiny zahraničnej migrácie. Takmer 70 % sa

orientovalo na krajiny s vysokými príjmami, necelých devätnásť percent osídľovalo krajiny s vyššími strednými príjmami, niečo vyše 10 % sa nachádzalo v krajinách s nižšími strednými príjmami a necelé 3,5 % obývalo krajiny s nízkymi príjmami.

Push faktorom ekonomickej migrácie však nemusí byť výlučne práca, i keď pull faktorom zároveň je. Kuo (2019) totiž riešil otázku, za akých podmienok zvyšuje alebo znižuje ekonomickú migráciu politické násilie v Pakistane. Autor pritom vychádzal z presvedčenia, že úroveň militantnej kontroly nad miestnymi politickými a sociálnymi inštitúciami podmieňuje to, či jednotlivci emigrujú za prácou. Pomocou štatistickej analýzy pakistanských údajov o zamestnanosti a politickom násilí Kuo (2019) preukázal, že útoky nadnárodných/islamistických militantov na miestne politické inštitúcie podstatne znižujú ekonomickú migráciu. Autor však zároveň dospel k záveru, že útoky proti nepolitickým cieľom nemajú významný vplyv na zvyšovanie či znižovanie ekonomickej migrácie.

Európsky parlament (2020) uvádza, že skutočnosť odchodu ľudí do iných krajín determinujú i demografické faktory. Odchody týchto ľudí majú pritom dopad na pracovné príležitosti a ekonomický rast v emitujúcej krajine a súčasne na imigračnú politiku krajiny, ktorá je ich cieľovou krajinou. Európsky parlament (2020) dodáva, že ekonomicky mierená migrácia má súvis s nezamestnanosťou a komplexným stavom hospodárstva v krajine a súčasne i s pracovnou ponukou. Práve z titulu uvedeného, ako Európsky parlament (2020) dopĺňa, sú pre ľudí/migrantov atraktívnejšie krajiny, ktoré im poskytujú vyššie mzdy, lepšie pracovné príležitosti či lepšie možnosti na vzdelávanie. Spomínané dôvody migrácie radí Európsky parlament (2020) medzi primárne pull faktory ekonomickej migrácie.

S uvedeným sa stotožňujú i Adeseyeová et al. (2021), ktorí ďalej približujú, že podstatou ekonomickej migrácie je, že jednotlivci sú veľmi dlho v pohybe a hľadajú ekonomické príležitosti. Autori dodávajú, že práve technologický pokrok dvadsiateho storočia najviac urýchlil ekonomickú migráciu, doslova je možné hovoriť o globálnej migrácii, ktorá priniesla obrovské zmeny v životoch jednotlivcov. Adeseyeová et al. (2021) ďalej dopĺňajú, že ekonomickí migranti majú radosť z vyšších miezd, cieľové krajiny ťažia z flexibilného rozšírenia práce a zmierňujú sa tlaky na trh práce migrantov z vlasti. Aktuálne trendy pritom podľa autorov ukazujú, že tlaky ekonomickej migrácie sa majú ešte zvýšiť vzhľadom na rastúci počet mladých dospelých v rozvojových krajinách, ktorí hľadajú lepšie možnosti v zahraničí.

Konštatujeme, že kľúčovým motívom ekonomickej migrácie je vidina lepších pracovných príležitostí migrujúcich osôb, a preto prevažná väčšina ekonomických migrantov smeruje práve do bohatých vyspelých ekonomík. Mnohé tieto ekonomiky sa však bránia príchodu migrantov.

Podľa Portesa (2019) nie je politický odpor voči imigrácii v mnohých krajinách ekonomicky racionálny, keďže dôkazy silne podporujú prisťahovalectvo ako celkovo jasný prínos pre cieľové krajiny. Autor ďalej vysvetľuje, že podstata ekonomického rozmeru migrácie je veľmi jednoduchá. Portes (2019) vysvetľuje, že ak sa ľudia rozhodujú na základe vlastného ekonomického záujmu, maximalizuje to efektívnosť, celkový výkon a v niektorých ohľadoch i blaho cieľovej krajiny. S uvedeným sa stotožňuje Parvenová (2021), ktorá dodáva, že teória decentralizovaného prerozdelenia príjmu a imigrácie naznačuje, že je možné podporovať nerovnosť bohatstva v krajine prijatím adekvátnych politík. Zároveň autorka podotýka, že teória nedokáže vysvetliť pozitívnu externalitu, ktorá súvisí s príchodom migranta do hostiteľskej krajiny a to i napriek tomu, že jeho príchod môže byť spojený s prenosom jeho znalostí a zručností či dokonca s úspešnou podnikateľskou aktivitou, čo naznačuje, že migrácia môže za určitých podmienok podporovať hospodársky rozvoj.

Konštatujeme, že antipatia voči migrujúcim pracovníkom zo strán svetových politík sa skutočne stretáva s nepochopením zo strany ekonomickej obce, keďže v mnohých prípadoch môže ísť o vysokokvalifikovaných ľudí, ktorí dokážu pozdvihnúť hospodárstvo hostiteľskej krajiny. Zároveň treba prihliadať na to, čo bolo už viackrát komunikované, a síce že títo ľudia/migranti majú prostredníctvom ekonomickej migrácie za cieľ skvalitniť svoje životné podmienky, životné podmienky svojich rodín, či sa to už týka financií alebo ponuky kvalitnejšieho vzdelania.

Uvedené dosvedčuje i prieskum Zhanabazarovej et al. (2021), ktorého cieľom bolo preskúmať push a pull faktory ovplyvňujúce migráciu Mongolov do Juhokórejskej republiky. Prieskum sa uskutočnil medzi 498 Mongolčanmi, ktorí žili a pracovali v metropolitných mestách Incheon, Ulsan a v hlavnom meste Soul. Výsledky štúdie preukázali, že hlavným push faktorom migrantov bol ekonomický faktor, pričom primárnym motívom migrácie bol nízky alebo nestabilný príjem, prípadne chudoba. Podobne boli i ako primárne pull faktory identifikované ekonomické faktory a motivácia k migrácii bola podmienená vysokými mzdami, blahobytom, príležitosťou šetriť, prípadne sociálnymi faktormi (napr. prístup ku kvalitnému vzdelaniu).

Záverom si dovoľujeme konštatovať, že primárnou teóriou ekonomickej migrácie je snaha ekonomického migranta odísť do krajiny, ktorá je hospodársky natoľko bohatá, že mu dokáže poskytnúť štandard, na ktorý nemá vytvorené možnosti vo svojej krajine, či sa to už týka atraktívnejšej práce, atraktívnejšieho platového ohodnotenia, kvalitnejšieho zdravotníctva, vzdelania a podobne.

1.3 Environmentálna migrácia, teórie a motívy environmentálnej migrácie

Európsky parlament (2020) uvádza, že životné prostredie vždy zastávalo silnú pozíciu v otázke migrácie, keďže ľudia už dávno utekali pred rôznymi prírodnými katastrofami, akými boli hurikány, zemetrasenia či záplavy. V zmysle uvedeného definuje Medzinárodná organizácia pre migráciu (In Európsky parlament, 2020) environmentálnych migrantov ako osoby, ktoré sú nútené opúšťať svoje domovy (dočasne či natrvalo). Konajú tak vplyvom náhlej či postupnej zmeny prostredia, ktorá negatívne vplyva na ich životné podmienky či život samotný, a preto sa sťahujú do iných častí svojej krajiny, prípadne volia odchod do zahraničia. Európsky parlament (2020) uzatvára, že je veľmi náročné odhadnúť, koľko ľudí participuje na environmentálnej migrácii, keďže dochádza ku kumulácii environmentálnej migrácie s inými typmi migrácie. Environmentálna migrácia napríklad kumuluje s ekonomicou či bezpečnostnou migráciou, pričom sa predikuje, ako prízvukuje Európsky parlament (2020), že do roku 2050 sa bude medzi environmentálnych migrantov radiť od 25 miliónov do jednej miliardy osôb.

Environmentálna migrácia teda v samej podstate spočíva v odchode ľudí zo svojho domova v dôsledku nepriaznivej environmentálnej situácie. Problémom však je jej kumulácia s inými problémami, ktoré ľudí nútia migrovať, a preto je počet environmentálnych migrantov ťažko identifikovať.

Kniveton et al. (2011) však vykonali pokusy o kvantifikáciu počtu migrantov z dôvodu zmeny klímy, pričom autori spomínajú, že je tak možné činiť prostredníctvom projektovania vplyvov klimatických zmien na exponovanú populáciu. Práve takto mierené štúdie podľa autorov realizujú zjednodušujúce predikcie o reakcii jednotlivca na zmeny klímy. Empirické dôkazy o environmentálne indukovanej migrácii však podľa autorov nepodporujú takýto štruktúrny prístup, a preto autori uznávajú, že migračné rozhodnutia sú zvyčajne skutočne postavené na viacerých príčinách.

Napriek náročnej identifikácii počtu environmentálnych migrantov sa však mnohí výskumníci snažia identifikovať aspoň environmentálne dôvody, ktoré ľudí nútia migrovať.

Kniveton et al. (2011) navrhli model environmentálnej migrácie pre Burkina Faso na základe kombinácie teoretického vývoja a analýzy údajov. Autori sa tak snažili skúmať úlohu životného prostredia pri rozhodovaní o migrácii pomocou budúcich demografických, ekonomických, sociálnych a politických scenárov v kontexte klimatických zmien v rámci suchých oblastí. Autori na základe uvedeného zistili, že pokiaľ ide o zmenu klímy, táto zmena v suchšom prostredí produkuje najväčšie celkové a medzinárodné migračné toky v kombinácii so zmenami v sociálnej oblasti.

Black et al. (2011) zasa zrealizovali štúdiu, v rámci ktorej sledovali päť domácností a s tým súvisiace rozhodnutia o migrácii, a síce ekonomické, politické, sociálne, demografické a environmentálne. Autori preukázali, že životné prostredie ovplyvňuje migráciu v súvislosti s dostupnosťou a spoľahlivosťou ekosystémových služieb a v súvislosti s mierou nebezpečenstva, ktoré životné prostredie predstavuje. Autori taktiež dospeli k záveru, že tieto environmentálne migračné faktory pôsobia ako kombinácia ovplyvňujúca jednotlivé migračné rozhodnutia a toky. Zmena životného prostredia má však podľa zistení autorov nielen potenciál priamo ovplyvniť nebezpečnosť miesta, ale i nepriamo. Nepriamy vplyv sa prejavuje najmä prostredníctvom ekonomických hybných síl (napríklad zmenou živobytia) a politických hybných síl (napríklad vplyvom konfliktov o zdroje).

Zastávame názor, že kumulácia environmentálnej migrácie s ostatnými problémami spadajúcimi pod iné dôvody migrovať je nepochybniteľná. Otázkou však je, akým spôsobom je zabezpečená environmentálna migrácia pre tých ľudí, ktorí nie sú schopní migrovať sami.

Štúdia de Sherbinina et al. (2011) stavala na presvedčení, že otázkam zmiernovania a prispôsobovania sa zmene klímy, ktoré budú mať za následok aj výrazné presídlenie obyvateľstva, sa nevenuje dostatočná pozornosť. Autori dospeli k záveru, že vzhľadom na predikovaný nárast presídľovania je nevyhnutné nastoliť také politické prístupy, ktoré uľahčia migráciu jednotlivcom a komunitám v prípade, ak u nich absentujú zdroje na migráciu, a teda je nutné aplikovať organizované presídľovanie.

Plne súhlasíme s de Sherbininom et al. (2011), že osobám, ktoré sú príliš zraniteľné na to, aby boli schopné samé migrovať, je nevyhnutné pomôcť organizovaným

prístupom, avšak krajiny špecifické environmentálnymi rizikami by mali v prvom rade tieto riziká identifikovať v záujme prevencie.

Práve nutnosti identifikovania environmentálnych rizík sa venujú de Sherbinin et al. (2012) v ďalšej svojej štúdií, avšak konkrétne sa zameriavali na riešenie problému, a síce akú pozíciu zohráva migrácia pre spoločnosť pri zvyšovaní alebo znižovaní rizík v rámci environmentálnej migrácie. Autori vychádzali z modelových údajov o čistej migrácii za tri desaťročia od roku 1970 do roku 2000. Na základe uvedeného identifikovali citlivé ekosystémy a regióny s vysokým rizikom klimatických rizík, ktoré v danom období zaznamenali vysokú úroveň čistej migrácie. Štúdia preukázala, že negatívna čistá migrácia sa spravidla vyskytuje na veľkých územiach. Výsledky komplexne naznačili, že od roku 1970 do roku 2000 mali migranti v rozvojových krajinách tendenciu vystáňovať sa z okrajových suchých a horských ekosystémov do pobrežných ekosystémov a oblastí, ktoré sú náchylné na záplavy a cyklóny. Deshingkarová (2012) sa s uvedeným stotožňuje, pričom upresňuje, že migračné modely predikujú väčšiu environmentálnu mobilitu v rámci rozvojových regiónov než mobilitu medzi kontinentmi.

Je zaujímavé, že v rozvojových krajinách dochádza k environmentálnym pohybom osôb predovšetkým medzi regiónmi. Oplyvnené je to však pravdepodobne i inými faktormi, na čo sme už poukázali, a síce že environmentálne dôvody môžu byť participujúce na migrácii, avšak sú súčinné i s inými dôvodmi.

Na uvedené upozorňujú i Warner, Afifi (2013), ktorí tvrdia, že výskumy súvisiace so zmenou životného prostredia a mobilitou ľudí síce preukázali úlohu environmentálnych faktorov v rámci rozhodovania sa o migrácii, avšak nešlo o zásadné príčiny. Autori pokračujú, že je priam nemožné presne identifikovať, či je migrácia formou adaptácie alebo indikátorom limitov adaptácie. Napriek uvedenému sa však autori o to pokúsili vo svojom výskume, v rámci ktorého riešili výskumnú otázku v znení: „*Za akých okolností používajú domácnosti migráciu ako stratégiu riadenia rizika, keď čelia variabilite zrážok a potravinovej neistote?*“. Tento výskum sa realizoval na vzorke 4300 domácností v rámci okresov ôsmich krajín (Guatemala, Peru, Ghana, Tanzánia, Bangladéš, India, Thajsko a Vietnam). Zistenia výskumu preukázali, že odpoveď na to, ako klimatické stresové faktory ovplyvňujú rozhodnutia o migrácii a do akej miery migrácia zlepšuje adaptačnú kapacitu domácností, spočíva v zraniteľnosti domácností a ich citlivosti na klimatické faktory.

Dôvody, prečo dochádza k environmentálnej migrácii sú teda často ovplyvnené i mierou zraniteľnosti domácností a ich schopnosťou odolávať či prispôbovať sa klimatickým zmenám. Tie menej zraniteľné domácnosti totiž môžu odolávať migrácii i z iných dôvodov.

O uvedenom komunikujú Adamsová, Adger (2013), ktorí kritizujú, že mnoho modelov environmentálnych migračných väzieb neuznáva dôležitosť sociálnych a psychologických faktorov pri rozhodovaní o migrácii. Autori naopak v rámci svojej štúdie vychádzali z toho, že rozhodovanie o environmentálnej migrácii by malo byť skúmané i v súčinnosti s emočnými väzbami ľudí k miestu a úlohami životného prostredia pri budovaní tejto pripútanosti. Adamsová, Adger (2013) predpokladali, že do procesu rozhodovania o environmentálnej migrácii vstupuje i funkcia afektívnych a inštrumentálnych väzieb na polohu a súčasne i aspekty ekosystémov vytvárajúce blahobyt. Podľa autorov totiž práve tieto dva fenomény participujú na vytváraní užitočnosti miesta. Adamsová, Adger (2013) tento svoj predpoklad testovali v štyroch vidieckych vysokohorských osadách v Peru, pričom zistili, že neekonomické ekosystémové služby sú dôležité pri vytváraní väzby na miesto a že ekologická väzba na miesto existuje nezávisle od využívania či poskytovania ekosystémových služieb. Postoj jednotlivcov k ekosystémovým službám sa líši v závislosti od typu ekosystémových služieb dostupných na mieste a od stupňa vidieka. Autori zároveň preukázali, že ekonomické a sociálne faktory sú síce dominantnými hybnými silami migrácie v týchto lokalitách, avšak absencia poskytovania ekosystémových služieb vedie k zníženiu užitočnosti miesta, čo prispieva k rozhodnutiam migrovať.

Konštatujeme, že environmentálne dôvody nie sú v prevažnej miere kľúčové pre migráciu, a síce že osoby sa málokedy rozhodujú výlučne pre environmentálnu migráciu, ak majú z ekosystému vlastnej krajiny úžitok. O environmentálnej migrácii síce uvažujú pri znížení úžitku ekosystémov, avšak tento úžitok musí byť prevažne kumulovaný i ekonomickými či sociálnymi dôvodmi, ktoré ich nútia opustiť svoj domov a migrovať.

2 Ciel' práce, objekt skúmania a metodika práce

Bakalárska práca je teoreticko-analytického charakteru. Teoretický charakter práce bol naplnený v rámci súčasného stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí, a to v predchádzajúcej kapitole, ktorú sme venovali teoretickému vymedzeniu migrácie, ekonomickej a environmentálnej migrácie, a v neposlednom rade i migračným teóriám. Spracovanie teoretického prehľadu bolo podložené štúdiom odborných prameňov domáceho a zahraničného pôvodu.

Na základe predošlej teoretickej časti sme nadobudli základné poznatky a skutočnosti, ktoré boli nevyhnutné na zadefinovanie problému bakalárskej práce: „Aké eventuálne disparity existujú medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie s dôrazom na faktory ovplyvňujúce migrantov z Mexika?“

V záujme efektívneho vyriešenia vytýčeného problému práce bolo dôležité detailne identifikovať ciele práce, metodiku spracovania práce, no a v neposlednom rade i metódy, ktoré boli v práci implementované.

2.1 Ciele práce

Hlavným cieľom záverečnej práce bolo, vychádzajúc z teoretického prehľadu problematiky environmentálnej a ekonomickej migrácie ako i z kvantifikácie migrujúcej populácie z Mexika a klasifikácie dôvodov ich migrácie, identifikovať disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľov Mexika.

Naplnenie hlavného cieľa bolo podmienené naplnením nasledujúcich parciálnych cieľov záverečnej práce:

- teoreticky determinovať základné pojmy, ktoré objasňujú význam migrácie, osobu migranta, teóriu environmentálnej a ekonomickej migrácie, konkrétnu podstatu spomínaných typov migrácií a push a pull faktory, ktoré s nimi súvisia;
- definovať Mexiko ako cieľovú krajinu záverečnej práce, z ktorej ľudia odchádzajú a identifikovať migráciu mexickej populácie v čase;
- kvantifikovať migráciu mexickej populácie; klasifikovať dôvody migrácie; komunikovať push a pull faktory ekonomickej migrácie a environmentálnej migrácie z Mexika;
- podrobiť komparácii teoretickú podstatu problematiky push a pull faktorov ekonomickej a environmentálnej migrácie so zisteniami nadobudnutými pri

sledovaní Mexika ako cieľovej krajiny záverečnej práce a v konzekvencii toho identifikovať disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie.

2.2 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania bakalárskej práce bolo Mexiko v pozícii krajiny, z ktorej ľudia migrujú kvôli ekonomickým a environmentálnym dôvodom. Voľba Mexika bola kľúčová predovšetkým z dôvodu migrácie, ktorá trvá desiatky rokov a súvisí primárne s migráciou Mexičanov do Spojených štátov amerických.

Aichová (2018) spomína, že migrácia Mexičanovia bola politicky motivovaná v roku 1910 začiatkom občianskej vojny v Mexiku, ktorá trvala desať rokov. Práve v tomto období (1910 až 1920) sa mnoho Mexičanov presťahovalo do Spojených štátov amerických s cieľom uniknúť vojne. Autorka dodáva, že tok mexickej migrácie bol v tom čase obmedzený a predovšetkým krátkodobý. Následne sa obmedzenia, súvisiace s migráciou, zmiernili, keďže Mexičania boli oslobodení od mnohých imigračných obmedzení v čase nedostatku pracovných síl v Spojených štátoch amerických. Tento nedostatok pracovných síl bol podľa Aichová (2018) spôsobený 1. svetovou vojnou. Následne sa nedostatok pracovných síl prejavil i počas druhej svetovej vojny, čo bolo impulzom pre vznik programu Bracero z roku 1943, ktorý priviedol dočasných mexických robotníkov do Spojených štátov amerických, aby pomohli ekonomike počas druhej svetovej vojny, ale i po nej. V roku 1965 sa však program Bracero skončil a viedol k prílevu nelegálnych mexických prisťahovalcov, pričom uvedené skutočnosti spôsobili, že migračné toky Mexičanov do Spojených štátov amerických sa javia ako najväčšie na svete. Koncept dočasne pracujúcich cudzincov vo vyspelejších ekonomikách bol pomerne bežný a isté paralely možno v rovnakom období identifikovať aj v Európe. Do povojnového Nemecka prichádzali prevažne cudzinci z Turecka a Grécka, ktorí boli označovaní ako gastarbeiteri.

Vyššie komunikované skutočnosti dosvedčujú včasnú imigráciu obyvateľov Mexika do Spojených štátov amerických. Zaujímavý je však i pohľad na chronológiu migrácie Mexičanov, pri ktorej sme vychádzali z historických udalostí, ktoré uvádza Alarcón (2020):

- dňa 24. januára 1848 začala zlatá horúčka v Kalifornii, počas ktorej sa do Kalifornie dostalo viac ako 25 000 Mexičanov;

- v roku 1910 sa začína mexická revolúcia a tisíce Mexičanov utekajú cez hranice do bezpečia;
- vypuknutie 1. svetovej vojny v roku 1914 (trvanie do 1918) spôsobilo nedostatok pracovnej sily v Spojených štátoch amerických, z titulu čoho boli Mexičania povzbudení, aby pracovali v Spojených štátoch amerických;
- v roku 1915 Kongres Spojených štátov amerických autorizoval „Mounted Inspectors“ pozdĺž americko-mexickej hranice;
- mexická imigrácia do Spojených štátov amerických pokračovala v raste až do roku 1929, keď Veľká hospodárska kríza zvrátila tok prisťahovalectva z Mexika a mnoho Mexičanov bolo deportovaných;
- podľa amerického sčítania ľudu v rokoch 1910 až 1930 sa počet imigrantov z Mexika v Spojených štátoch amerických strojnásobil z 200 000 na 600 000;
- Zákon o mimoriadnych kvótach z roku 1921 v Spojených štátoch amerických stanovil limity a obmedzil počet imigrantov z danej krajiny;
- Imigračným zákonom z roku 1924 bola zriadená pohraničná hliadka na boj proti pašovaniu a nelegálnemu prisťahovalctvu, pričom boli zriadené aj pohraničné stanice na formálne prijímanie pracovníkov z Mexika;
- 2. svetová vojna (1939-1945) vytvorila v Spojených štátoch amerických ďalší nedostatok pracovnej sily, keďže mnohí Američania boli povolaní do armády (program Bracero z roku 1943 povzbudil Mexičanov k práci v Amerike a mexická imigrácia do Spojených štátov sa opäť začala zvyšovať);
- program Bracero priniesol 5 000 000 dočasných mexických robotníkov do práce na amerických farmách a železničiach počas 22-ročného obdobia, aby pomohli ekonomike počas 2. svetovej vojny a po nej;
- v roku 1949 pohraničná hliadka zabavila takmer 280 000 nelegálnych prisťahovalcov;
- vplyvom Kórejskej vojny (1950-1953) sa opäť oživil program Bracero;
- do roku 1953 vzrástol počet nelegálnych mexických prisťahovalcov zadržaných pohraničnou hliadkou na viac ako 865 000, čo viedlo k operácii Wetback, ktorá bola realizovaná v roku 1954 (šlo o systém spolupráce medzi americkou pohraničnou hliadkou a mexickou vládou v záujme kontroly nelegálneho prisťahovalctva), pričom jej dôsledkom bolo, že imigračná služba Spojených

štátov amerických deportovala z krajiny viac ako 3,8 milióna ľudí s mexickým občianstvom;

- v roku 1964 boli založené prvé „maquiladoras“ v rámci Programu industrializácie hraníc (maquiladora bola továreň pozdĺž mexickej hranice, ktorú prevádzkovala americká spoločnosť v Mexiku, aby využila lacnú pracovnú silu a laxnú reguláciu);
- v roku 1965 bol program Bracero zrušený;
- v roku 1986 Zákon o reforme a kontrole prisťahovalectva udelil právny štatút oprávneným prisťahovalcom, ktorí nelegálne vstúpili do Spojených štátov amerických pred 1. januárom 1982;
- v roku 2006 (26.10.2006) bol prijatý Zákon na zavedenie operatívnej kontroly nad medzinárodnými pozemnými a námornými hranicami Spojených štátov amerických (The Secure Fence Act), tiež označený ako HR 6061. Zákon je aktom Kongresu Spojených štátov amerických, pričom povolil a čiastočne financoval výstavbu 700 míľ (1 125 km) dlhého oplotenia pozdĺž mexickej hranice. Zákon bol podpísaný americkým prezidentom Georgeom W. Bushom, ktorý v tom čase uviedol, že zákon „pomôže chrániť americký ľud“, „urobí naše hranice bezpečnejšími“ a bol „dôležitý krok smerom k imigračnej reforme“;
- Donald J. Trump, ktorý sa 20. januára 2017 stal štyridsiatym piatym prezidentom Spojených štátov amerických, prvých 18 mesiacov vo svojej funkcii venoval protimigrantskej rétorike, v rámci čoho:
 - výrazne zvýšil počet zadržovaných nekriminálnych migrantov bez dokladov;
 - agresívne reagoval na politiku útočiska;
 - ukončil akciu DACA (Deferred Action for Childhood Arrivals), ktorá spočívala v odloženej deportácii pre niektorých jednotlivcov s nezákonnou prítomnosťou v USA (ak boli do krajiny privezení ako deti, mali v zmysle DACA možnosť získať obnoviteľné dvojročné obdobie odloženého konania z deportácie a stať sa oprávnenými na získanie pracovného povolenia);
 - zrušil dočasne chránený štatút (TPS) pre viac ako milión prisťahovalcov.

História migrantov z Mexika je skutočne bohatá, pričom musíme spomenúť, že po nástupe prezidenta Bidena na post hlavy Spojených štátov amerických, je počuť o snahe zmierniť Trumpové opatrenia, avšak za rok od jeho nástupu k významným zmenám nedošlo.

2.3 Metodika

Pracovné postupy súvisiace s koncipovaním práce museli byť prispôsobené typu práce, konkrétne jej teoreticko-analytickému charakteru. Celkovo mali pracovné postupy spoločného menovateľa, ktorým boli všeobecné informácie o problematike na teoretickej báze a konkrétne informácie týkajúce sa objektu skúmania na analytickej báze.

V zmysle vyššie komunikovaných skutočností bolo pri dosahovaní teoretickej bázy problému najskôr nutné systematizovať informácie o problematike ekonomickej a environmentálnej migrácie štúdiom domácich a zahraničných zdrojov odbornej a vedeckej literatúry, elektronických zdrojov, zborníkov z vedeckých konferencií a iných pre prácu dostupných zdrojov. Následne bolo potrebné abstrahovať relevantné poznatky, ktoré boli podrobené systematizácii a v najsledujúcom kroku bola kľúčovou syntéza abstrahovaných poznatkov. V prípade dosahovania analytickej bázy problému bolo nutné v prvom kroku taktiež systematizovať poznatky, avšak s tým rozdielom, že šlo o systematizáciu informácií o push a pull faktoroch ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľstva Mexika na základe relevantných databáz. V ďalšom kroku bolo aplikované abstrahovanie komunikovaných informácií a v nasledujúcom bola implementovaná syntéza abstrahovaných informácií pomocou nástrojov deskriptívnej a inferenčnej štatistiky. Posledným krokom v rámci pracovného postupu bakalárskej práce bola komparácia výstupov získaných na teoretickej báze s výstupmi nadobudnutými v rámci analytickej bázy a následné vyvodzovanie záverov a dedukovanie odporúčaní.

S vymedzeným pracovným postupom bakalárskej práce súvisela i implementácia adekvátnych metód. Lisý a kol. (2016) definujú metódu ako systém, na základe ktorého sa docieli finálny stav od určitého východiskového stavu, konkrétne ide o cieľavedomú činnosť vedúcu k dosiahnutiu koncipovaného cieľa.

Voľba metód získavania informácií sa odvíjala od teoreticko-analytického charakteru práce, v konzekvencii čoho boli informácie získavané z knižných a elektronických prameňov, konkrétne z odborných publikácií, článkov v rámci zborníkov z vedeckých konferencií či z adekvátnych databáz. Z množiny vedeckých metód skúmania a spracovania informácií, ktorá sa odvíjala nielen od typu práce, ale i od objektu skúmania (environmentálna a ekonomická migrácia z Mexika), sme v rámci tvorby bakalárskej práce pristúpili k využitiu niekoľkých vedeckých metód. Konkrétne šlo o metódu systematizácie, v rámci ktorej sme študovali, sumarizovali a klasifikovali

dostupné zdroje od autorov zahraničnej a tuzemskej proveniencie a z relevantných databáz. Ďalej šlo o metódu analýzy, kedy sme podrobili rozboru primárne a sekundárne dáta a zdroje, pri zjednocovaní ktorých sme aplikovali i metódy syntézy. V procese porovnávania problematiky na všeobecnej teoretickej báze s problematikou na analytickej báze týkajúcej sa objektu skúmania sme implementovali metódu komparácie a následne i metódu dedukcie, keď sme vyvodzovali záverečné návrhy súvisiace s problematikou. V záujme zovšeobecňovania nadobudnutých zistení sme pristúpili i k využitiu metódy abstrakcie. Vzhľadom na to, že sme údaje o environmentálnej a ekonomickej migrácii z Mexika prezentovali prostredníctvom nástrojov deskriptívnej a inferenčnej štatistiky, operovali sme i s matematickými metódami, konkrétne šlo o:

- stĺpcový graf za účelom znázornenia početností kvalitatívnych veličín;
- bázický index za účelom zmapovania vývoja toku migrácie mexických občanov v bežnom období v komparácii s tokom migrácie v základnom období.

Pri bázickom indexe využívame výpočet:

$$\text{bázický index} = \frac{\text{hodnota veličiny v bežnom období}}{\text{hodnota veličiny v základnom období}}$$

- reťazový index za účelom vyvodzovania záverov z titulu medziročného vývoja toku migrácie mexických občanov, v rámci čoho aplikujeme výpočet:

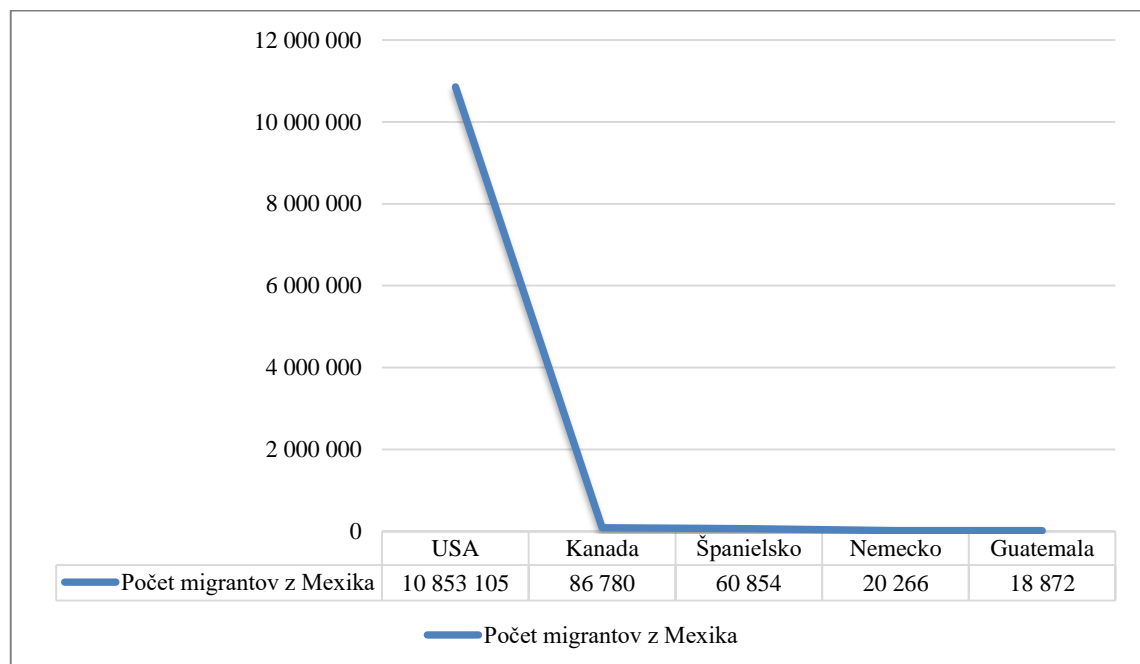
$$\text{reťazový index} = \frac{\text{hodnota veličiny v bežnom období}}{\text{hodnota veličiny v predchádzajúcom období}}$$

3 Výsledky práce a diskusia

Podľa údajov IOM (2019) bolo druhou najväčšou krajinou pôvodu migrantov za rok 2019 Mexiko. Mexickí obyvatelia si za svoju hostiteľskú krajinu v najväčšom podiele volili Spojené štáty americké. IOM (2019) taktiež uvádza, že z hľadiska dlhodobých údajov medzinárodná migrácia nie je na celom svete jednotná, ale je formovaná ekonomickými, geografickými, demografickými a inými faktormi, ktoré vedú k odlišným migračným vzorom, ako sú migračné „koridory” vyvinuté počas mnohých rokov. Trendom za ostatné roky bola predovšetkým migrácia z Juhu na Sever (čo je aj prípad Mexika a Spojených štátov amerických), avšak v súčasnosti možno pozorovať nové tendencie migračných tokov, a to Sever – Sever, Sever – Juh, Juh – Sever a Juh – Juh. Migračné koridory, ako IOM (2019) ďalej vysvetľuje, predstavujú nahromadenie migračných pohybov v priebehu času a poskytujú prehľad o tom, ako sa migračné vzorce vyvinuli do významnej populácie narodenej v zahraničí v konkrétnych cieľových krajinách.

Graf 1 poukazuje na migráciu mexického obyvateľstva k roku 2019 v rámci piatich najfrekvencovanejších cieľových krajín.

Graf 1 Počet migrantov z Mexika k roku 2019 [n]

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IOM (2019)

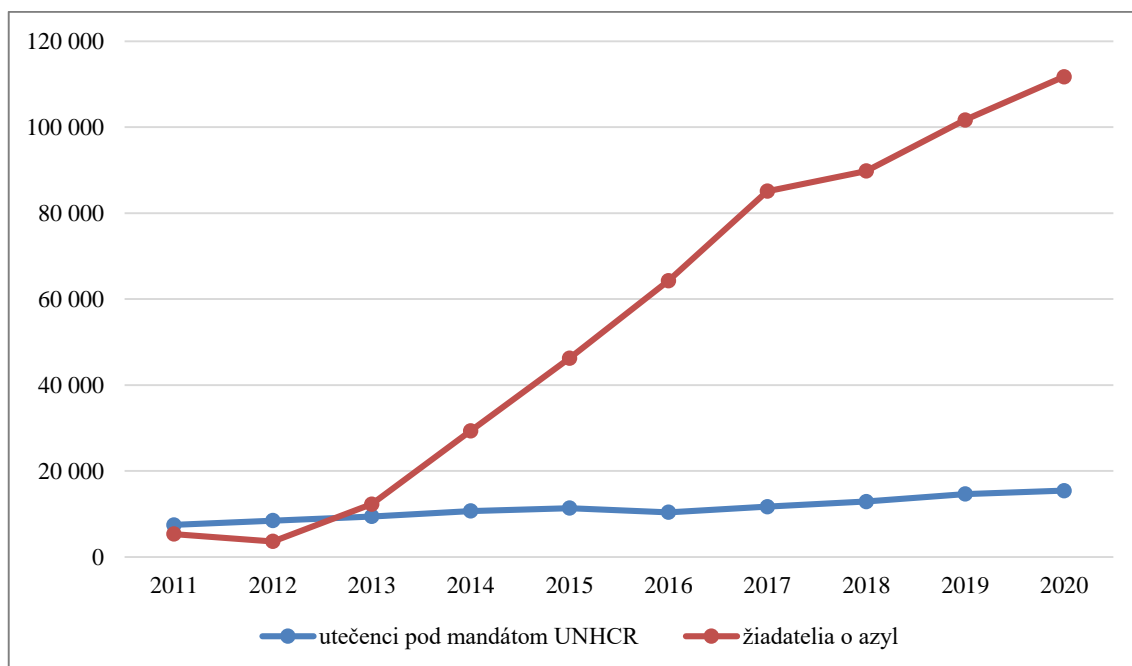
Je zrejmé, že bezkonkurenčne najčastejšou cieľovou krajinou migrujúceho mexického obyvateľstva celkom k roku 2019 (vrátane) boli Spojené štáty americké, pričom druhou frekvantovanou krajinou je Kanada, tesne za ňou i Španielsko. Počet migrantov z Mexika v Nemecku a Guatemale je približne v rovnakom počte.

3.1 Kvantifikácia migrácie Mexičanov

Mexiko je teda, ako bolo poukázané, druhou najčastejšou pôvodnou krajinou migrantov vôbec. Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov UNHCR (2022) každoročne zverejňuje štatistiku údajov o utečencoch, avšak zdôrazňuje, že údaje za posledný rok (2021) sú dostupné do polovice roka, a preto sa údaje zverejňujú k úplnému koncu predchádzajúceho roka, a síce ku koncu roka 2020 (v našom prípade).

Graf 2 znázorňuje prílev utečencov z Mexika v rokoch 2011 až 2021, pričom je tento prílev rozlíšený na dve skupiny, a síce na utečencov pod mandátom UNHCR a na žiadateľov o azyl.

Graf 2 Trend v čase podľa typu migrujúcej populácie z Mexika v rokoch 2011 až 2020 [n]

Zdroj: vlastné spracovanie podľa UNHCR (2022)

Z grafu 2 je zrejmé, že vývoj migrujúcej populácie z Mexika so štatútom utečencov pod mandátom Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov vykazoval stúpajúcu tendenciu v rokoch 2011 až 2015, pričom v roku 2016 zaznamenávame mierny pokles, avšak počnúc uvedeným rokom sa počet utečencov z Mexika pod mandátom UNHCR opätovne

každoročne zvyšoval. V prípade populácie z Mexika žiadajúcej o azyl hovoríme o veľmi prudkom náraste počtu žiadateľov od roku 2013 až po rok 2017.

Vzhľadom na to, že je náročné zodpovedne vyhodnotiť trend vývoja migrujúcej populácie výlučne z grafu 2, považujeme za vhodné poukázať i na medziročný vývoj migrácie a súčasne i na vývoj migrácie v porovnaní s prvým sledovaným rokom, konkrétne s rokom 2011.

Tabuľka 1 sleduje vývoj migrujúcej populácie z Mexika pod mandátom UNHCR v rokoch 2011 až 2020, pričom sa sústreďuje tak na vývoj v komparácii so základným rokom (2011) ako i na medziročný vývoj.

Tabuľka 1 Vývoj migrujúcej populácie z Mexika pod mandátom UNHCR v rokoch 2011-2020 [n; bázičný index; reťazový index]

utečenci pod mandátom UNHCR	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	7 417	8 439	9 396	10 672	11 340	10 387	11 679	12 870	14 621	15 389
Bázičný index	1	1,1378	1,2668	1,4389	1,5289	1,4004	1,5746	1,7352	1,9713	2,0748
Reťazový index	1	1,1378	1,1134	1,1358	1,0626	0,9160	1,1244	1,1020	1,1361	1,0525

Zdroj: vlastné spracovanie

Konštatujeme, že v porovnaní s rokom 2011, ktorý je definovaný ako základný rok, došlo k vzostupu migrujúcej populácie z Mexika pod mandátom UNHCR vo všetkých nasledujúcich rokoch, pričom o najvyššom vzostupe hovoríme v roku 2020, kedy sa v komparácii s rokom 2011 navýšil tento vývoj o viac než dvojnásobne. V prípade medziročného vývoja identifikujeme najvyšší nárast v roku 2011 v komparácii s rokom 2011, pričom v roku 2016 v porovnaní s rokom 2015 hovoríme o poklese vývoja migrujúcej populácie z Mexika o necelých 8,4 percentuálneho bodu. V ostatných rokoch dosahuje krivka vývoja migrujúcej populácie z Mexika stúpajúcu tendenciu. Spomenúť môžeme hneď rok 2017, kedy v porovnaní s rokom 2016 dochádza k zvýšeniu migrujúcej populácie z Mexika pod mandátom UNHCR o viac než 12 %, pričom v nasledujúcom roku je to vyše 10 %, zatiaľ čo v roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer 14 %. O niečo menší vzostup vývoja je zrejmy v roku 2020 v komparácii s rokom 2019, konkrétne hovoríme o 5 % vzostupe. Tento vzostup je najnižší spomedzi všetkých sledovaných rokov, v rámci ktorých bol vzostup identifikovaný.

Tabuľka 2 sleduje vývoj migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl v rokoch 2011 až 2020, pričom sa opätovne, tak ako v predchádzajúcom prípade, sústreďuje na vývoj v komparácii so základným rokom (2011) ako i na medziročný vývoj.

Tabuľka 2 Vývoj migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl v rokoch 2011-2020 [n; bázičný index; reťazový index]

Žiadatelia o azyl	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	5 328	3 605	12 267	29 351	46 250	64 256	85 078	89 794	101 672	111 728
Bázičný index	1	0,6766	2,3024	5,5088	8,6806	12,0601	15,9681	16,8532	19,0826	20,9700
Reťazový index	1	0,6766	3,4028	2,3927	1,5758	1,3893	1,3240	1,0554	1,1323	1,0989

Zdroj: vlastné spracovanie

Je zrejmé, že k poklesu vývoja migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl dochádza už v roku 2012 v porovnaní so základným rokom 2011, pričom konkrétne hovoríme o 33 % poklese, avšak v ďalších rokoch je vzostup nepopierateľný. O viac než dvojnásobnom náraste migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl hovoríme už v roku 2013 v porovnaní so základným rokom, zatiaľ čo v roku 2014 je to viac než 5,5 násobný vzostup, pričom v roku 2017 hovoríme už o takmer 16 násobnom vzostupe, v roku 2019 o viac než 19 násobnom vzostupe a v poslednom sledovanom roku o takmer 21 násobnom vzostupe migrujúcej populácie z Mexika žiadajúcej o azyl v komparácii s rokom 2011.

V prípade medziročného vývoja je identifikovaný jediný pokles, a síce už spomínaný v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011. Počnúc rokom 2013 totiž hovoríme len o vzostupe, pričom najvýraznejší je práve v roku 2013, kedy sa vývoj migrujúcej populácie žiadajúcej o azyl zvýšil 3,4 násobne v porovnaní s rokom 2012. Ďalší významný vzostup je hneď v nasledujúcom roku 2014, pričom hovoríme o zvýšení takmer 2,4 násobne v komparácii s rokom 2013. Najnižší medziročný vzostup je identifikovaný v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017, konkrétne o niečo vyše 5 % a druhý najnižší medziročný vzostup identifikujeme v roku 2020 v komparácii s rokom 2019, pričom ide o takmer 10 % vzostup.

Jednoznačnou zaujímavosťou v súvislosti s kvantifikáciou migrujúceho obyvateľstva z Mexika je i to, ktoré krajiny si najčastejšie volia ako cieľové. V úvode tejto kapitoly sme spomenuli, že najviac migrantov z Mexika je zaznamenaných

v Spojených štátoch amerických. V zmysle uvedeného preto v rámci kvantifikácie poukazujeme i na to, ktoré cieľové krajiny si volili migranti z Mexika najčastejšie v rokoch 2019, 2020 a v prvej polovici roka 2021, keďže sme spomenuli, že údaje za predchádzajúci rok sú aktuálne len do prvého polroka. Cieľové krajiny migrujúcej populácie z Mexika v rokoch 2019 až 2021 sleduje Tabuľka 3, ktorá rozlišuje utečencov pod mandátom UNHCR a žiadateľov o azyl.

Tabuľka 3 Cieľové krajiny migrujúcej populácie z Mexika v rokoch 2019-2021 [n]

	utečenci pod mandátom UNHCR			žiadatelia o azyl		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Austrália	14	14	14	24	26	29
Brazília	6	6	8	42	48	47
Kanada	3 051	3 173	3 572	7 002	6 770	6 873
Kostarika	8	13	13	23	11	14
Guatemala	0	0	0	5	6	9
Francúzsko	27	21	27	0	0	5
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	13	14	14	23	0	7
Nemecko	24	23	22	6	17	12
Írsko	5	9	9	7	5	6
Taliansko	13	0	0	8	10	9
Španielsko	18	16	40	205	265	95
USA	11 410	12 076	12 310	94 275	104 229	110 808

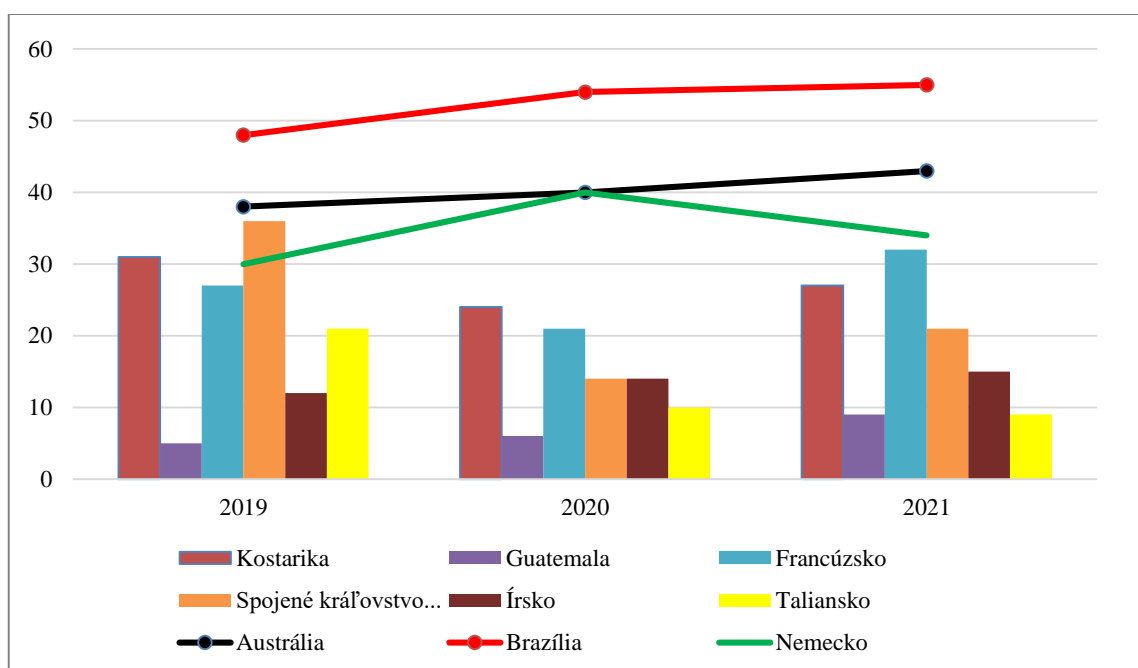
Zdroj: vlastné spracovanie podľa UNHCR (2022)

Je nutné spomenúť, že Tabuľka 3 neprezentuje všetky krajiny, do ktorých sa migranti z Mexika utiekajú, avšak v zásade odzrkadľuje krajiny, ktoré dosahujú minimálne 9 migrantov z Mexika v minimálne jednom zo sledovaných rokov so štatútom utečencov pod mandátom UNHCR alebo so štatútom žiadateľa o azyl. Súčasne platí, že v každom zo sledovaných rokov musí mať v rámci danej krajiny migrant z Mexika buď štatút utečenca pod mandátom UNHCR alebo štatút žiadateľa o azyl.

V úvode kapitoly (viď Graf 1) sme zdôraznili, že najväčší počet migrujúcej populácie z Mexika sa nachádza v piatich krajinách, konkrétne v Spojených štátoch amerických, v Kanade, Španielsku, Nemecku a Guatemale. Z titulu uvedeného bolo zámerom, do zhodnotenia cieľových krajín migrantov z Mexika v rokoch 2019 až 2021,

zahrnúť i komunikované krajiny, aby bolo možné zistiť, do akej miery sú v posledných rokoch tieto krajiny pre migrantov z Mexika atraktívne. Tieto krajiny by boli do zhodnotenia zahrnuté i v tom prípade, ak by nespĺňali podmienky komunikované v predchádzajúcom odseku. Bolo však preukázané, že každá z týchto krajín splnila podmienky zaradenia do zhodnotenia, pričom uvedené krajiny sú zvýraznené žltou farbou. Faktom však je, že jedine v prípade Spojených štátov amerických, Kanady a Španielska korešponujú výstupy z Tabuľky 3 s výstupmi v rámci Grafu 1. Taktiež je preukázateľné, že bezkonkurenčne najviac preferovanou cieľovou krajinou migrantov sú Spojené štáty americké. Otázkou však je, akým spôsobom sú pre migrantov z Mexika v rokoch 2019 až 2021 atraktívne Nemecko a Guatemala, ktoré po USA, Kanade a Španielsku disponujú najväčším počtom migrantov z Mexika k roku 2019. V záujme prehľadnosti preto Graf 3 sprostredkúva porovnanie migrantov z Mexika v rámci všetkých krajín z Tabuľky 3 s výnimkou USA, Kanady a Španielska.

Graf 3 Komparácia celkovej migrujúcej populácie z Mexika podľa najfrekvencovanejších cieľových krajín (okrem USA, Kanada, Španielsko) v rokoch 2009 až 2021 [n]

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov UNHCR (2022)

Upozorňujeme, že Graf 3 sleduje celkovú migrujúcu populáciu z Mexika, to znamená súčet utečencov pod mandátom UNHCR a žiadateľov o azyl v rámci cieľovej krajiny. Graf 3 pritom jasne preukazuje, že v rokoch 2019 až 2021 bola pre migrantov z Mexika najvyhľadavanejšou cieľovou krajinou Brazília, následne Austrália. Treťou

najzaujímavejšou krajinou bolo Nemecko v rokoch 2020 a 2021, avšak v roku 2019 ho predbehlo Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

Komplexne teda môžeme zhrnúť, že po Spojených štátoch amerických, Kanade a Španielsku sú ďalšími častými cieľovými krajinami migrantov z Mexika Brazília a Austrália. Nemecko, ktoré v súčasnosti disponuje štvrtým najväčším svetovým podielom migrantov z Mexika, bolo v rokoch 2020 a 2021 šiestou najčastejšie vyhľadávanou cieľovou krajinou migrantov z Mexika. Ďalej Guatemala, v ktorej sa sústreďuje piaty najväčší svetový podiel migrantov z Mexika vôbec, bola v rokoch 2019 až 2021 dvanástou najvyhľadávanou cieľovou krajinou migrantov z Mexika. Prakticky môžeme zhodnotiť, že Guatemala je spomedzi všetkých sledovaných cieľových krajín najmenej vyhľadávanou pre migrantov z Mexika.

Poukázali sme na kvantifikáciu migrácie mexickej populácie, avšak podstatné je hovoriť i o motívoch, kvôli ktorým táto populácia opúšťa svoju krajinu pôvodu.

3.2 Dôvody migrácie Mexičanov

Kľúčovým momentom, vzhľadom na problém bakalárskej práce, je však pomenovať i motívy, ktoré Mexičanov vedú k tomu, aby svoju krajinu opustili. Pri determinácii týchto motívov sú smerodajnými štúdie viacerých autorov, ale i výstupy Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) či Hospodárskej komisie pre Latinskú Ameriku a Karibik (CEPAL).

Dominguez-Villegas (2019) spomína, že v kontexte zlepšujúcich sa ekonomických podmienok a rastúcej úrovne vzdelania v Mexiku ako i z dôvodu prísnejších podmienok migrácie do USA, je Mexiko aktuálne významnou cieľovou krajinou pre tých medzinárodných migrantov, ktorým sa nepodarilo dostať do Spojených štátov amerických. Dominguez-Villegas (2019) však zdôrazňuje, že i napriek uvedenému, Mexiko stále zastáva pozíciu jednej z najčastejších krajín pôvodu migrantov.

Na uvedené poukazuje i Hospodárska komisia pre Latinskú Ameriku a Karibik – CEPAL (2019), ktorá prízvukuje, že práve Spojené štáty americké sú jednoznačne najobľúbenejšou destináciou migrujúcej populácie z Mexika, pričom hybnými silami tejto migrácie sú pretrvávajúce násilie, neistota, chudoba v krajine, ale i nestabilita a nedostatok pracovných príležitostí, čo korešponduje i s vyjadreniami Aichovej (2018) a Alarcóna (2020). IOM (2019) sa s uvedeným tiež stotožňuje, pričom nadväzuje, že na úteku pred násilím, prenasledovaním, chudobou a nedostatočnými socioekonomickými

podmienkami (nízka zamestnanosť, slabé zárobky, nízka úroveň vzdelania) je mnoho migrantov z Mexika, predovšetkým i ženy a deti, čo dosvedčuje vyše 50 % podiel všetkých žiadostí o azyl v Spojených štátoch amerických práve migrujúcej populácie z Mexika. Aichová (2018) a Alarcón (2020) taktiež prízvukujú, že sociálne faktory, medzi nimi slabé vyhliadky na vzdelanie či nízka úroveň zdravotníctva patria medzi kľúčové momenty migrujúcej mexickej populácie.

Mobilitu mexického obyvateľstva však ovplyvňuje i zmena klímy. Na uvedenom sa zhodujú CEPAL (2019) i IOM (2019), pričom organizácie konkretizujú, že nárast globálnej teploty ovplyvňuje predovšetkým migráciu mexickej populácie závislej od poľnohospodárstva. Sucho v Strednej Amerike totiž spôsobilo stratu úrody kukurice a fazule, čím je mnoho ľudí ohrozených potravinovou neistotou. Vzhľadom na to, že viacerí obývajú vidiek a živia sa práve poľnohospodárstvom, ovplyvňuje to i ich zárobky, v konzekvencii čoho sú práve Mexičania žijúci na vidieku obzvlášť citliví na zmeny životného prostredia. Aktuálne však Mexičania považujú za hrozbu i zemetrasenie, na čo dôrazne upozorňuje IOM (2019), keďže so seizmickou aktivitou sú spojené ďalšie prírodné katastrofy, medzi nimi i nárast hladiny morí, ktorý obyvateľov núti vysídľovať sa z prímorských oblastí. Neobvyklými však nie sú ani hurikány či cunami, ktoré navyše spôsobujú nielen škody na majetku, ale i na životoch. Otker-Robe (2019) zdôrazňuje, že značná časť Mexika je závislá nielen od poľnohospodárstva, ale i od cestovného ruchu, pričom práve komunikované katastrofy im spôsobili značné ekonomické škody, keďže frekvencia a intenzita týchto katastrof narastá v dôsledku klimatických zmien, pričom konzekvenciou sú nielen zdravotné riziká, ale i rastúce poškodzovanie biodiverzity a komplexné zhoršenie potravinovej neistoty.

Okrem komunikovaných motívov migrácie mexickej populácie, ako spomína IOM (2019), je jednoznačným motívom i dlhoročná „vojna“ medzi zločineckými organizáciami a mexickou políciou, keďže tieto nepokoje si už vyžiadali minimálne 200 000 obetí. S uvedeným plne súhlasia i Aichová (2018) a Alarcón (2020), ktorí tvrdia, že Mexiko má v zločinoch veľmi vysokú mieru kriminality, ktorá sa týka i obchodovania s drogami a súčasne autori upozorňujú na pretrvávajúce násilie a nepokoje, ktoré krajina nie je schopná dostať pod kontrolu.

Riadiac sa komunikovanými motívmi migrácie mexickej populácie sme dospeli k záveru, že mexická populácia je, v súvislosti s migráciou, ovplyvňovaná:

- environmentálnymi faktormi,
- ekonomickými faktormi,

- politickými faktormi,
- sociálnymi faktormi.

V rámci Tabuľky 4 komunikujeme zhodnotenie push a pull faktorov migrantov spadajúce do politickej a sociálnej množiny, keďže push a pull faktormi spadajúcimi do environmentálnej a ekonomickej množiny sa zaoberáme v nasledujúcej podkapitole. Aktuálne sa teda sústreďujeme na zhrnutie politických a sociálnych dôvodov, ktoré nútia Mexičanov krajinu opustiť a súčasne i na dôvody, kvôli ktorým si volia konkrétne nové miesto svojho ďalšieho pobytu.

Tabuľka 4 Politické a sociálne push a pull faktory migrácie z Mexika

<i>Push faktory migrantov z Mexika</i>	<i>Pull faktory migrantov z Mexika</i>
<i>Politický faktor: Násilie a občianske nepokoje v Mexiku.</i>	<i>Bezpečnosť, stabilita a istota.</i>
<i>Sociálny faktor: Slabé vyhliadky na vzdelanie. Miera gramotnosti dospelých je 55 %.</i>	<i>Vynikajúce vyhliadky na vzdelanie v ekonomicky vyspelých krajinách.</i>
<i>Sociálny faktor: Mexiko má v zločinoch vysokú mieru kriminality (vysoká miera obchodovania s drogami)</i>	<i>Nižšia kriminalita a lepšia polícia.</i>
<i>Sociálny faktor: Slabé zdravotnícke zariadenia. Na jedného lekára pripadá 1800 pacientov</i>	<i>Oveľa kvalitnejšie zdravotnícke zariadenia.</i>

Zdroj: vlastné spracovanie inšpirované Aichovou (2018), IOM (2019), CEPAL (2019) a Alarcónom (2020)

3.3 Zhodnotenie push a pull faktorov ekonomickej a environmentálnej migrácie mexického obyvateľstva; dedukcia návrhov v súvislosti s riešenou problematikou

Ako bolo spomínané, aktuálnu podkapitolu venujeme zhodnoteniu push a pull faktorov ekonomickej a environmentálnej migrácie mexického obyvateľstva. Pri tomto zhodnotení vychádzame, podobne ako v prípade politických a sociálnych push a pull faktorov, zo zistení v rámci predchádzajúcej podkapitoly. Podstatou vlastne je, že faktory, o ktorých sme v rámci podkapitoly 3.2 komunikovali, kategorizujeme na základe toho,

či ide o environmentálne alebo ekonomické faktory, no a súčasne zohľadňujem i skutočnosť, či ide o push alebo pull faktory.

Zhodnotenie environmentálnych a ekonomických push a pull faktorov migrácie mexickej populácie sleduje Tabuľka 5.

Tabuľka 5 Environmentálne a ekonomické push a pull faktory migrácie z Mexika

<i>Environmentálne faktory migrácie</i>	
<i>Push faktory</i>	<i>Pull faktory</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Krajina všeobecne trpí mnohými prírodnými katastrofami (zemetrasenie, cunami). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nižšie riziko prírodných katastrof a nebezpečenstiev; • Útek pred hrozbou ďalších prírodných katastrof.
<ul style="list-style-type: none"> • Podnebie a vyprahnutá suchá pôda sú charakterizované vážnym nedostatkom dostupnej vody, neúrodnosťou pôdy, čo predikuje potravinovú neistotu.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väčší dostatok pitnej vody. • Predikcia dostatku potravín.
<ul style="list-style-type: none"> • Nárast globálnej teploty má vplyv na poľnohospodárstvo, a teda zvyšuje potravinovú neistotu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Predikcia potravinovej istoty.
<i>Ekonomické faktory migrácie</i>	
<i>Push faktory</i>	<i>Pull faktory</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Nestabilita a nedostatok pracovných príležitostí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nové príležitosti v príjemnom prostredí.
<ul style="list-style-type: none"> • Poľutovaniahodné ekonomické podmienky a chudoba v Mexiku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väčšie bohatstvo, lepšie pracovné vyhliadky.
<ul style="list-style-type: none"> • Ponuka málo kvalitného vzdelania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitné vzdelanie s vyhlídkou lepšieho pracovného zaradenia.

Zdroj: vlastné spracovanie inšpirované Aichovou (2018), IOM (2019), CEPAL (2019) a Alarcónom (2020)

Podľa Lipkovej a kol. (2011) je ekonomická migrácia migráciou osôb do inej krajiny a to predovšetkým v záujme skvalitnenia ekonomického statusu presúvajúcich sa osôb/migrantov, pričom toto skvalitnenie súvisí hlavne s pracovným trhom záujmovej krajiny či s nastavením jej sociálneho systému. Európsky parlament (2020) dodáva, že

ekonomicky mierená migrácia má súvis s nezamestnanosťou a komplexným stavom hospodárstva v krajine a súčasne i s pracovnou ponukou. Práve z titulu uvedeného, ako Európsky parlament (2020) dopĺňa, sú pre ľudí/migrantov atraktívnejšie krajiny, ktoré im poskytujú vyššie mzdy, lepšie pracovné príležitosti či lepšie možnosti na vzdelávanie. Výstupy štúdie Zhanabazarovej et al. (2021) zasa naznačili, že hlavným push faktorom migrantov je nízky alebo nestabilný príjem, prípadne chudoba, zatiaľ čo pull faktormi sú vysoké mzdy, blahobyt, príležitosť šetriť. Uvedené zistenia autorov korešpondujú i s ekonomickými push a pull faktormi migrujúcej mexickej populácie. Bolo totiž preukázané, že migranti z krajiny v naväčšej miere utekajú kvôli nedostatku pracovných príležitostí, chabej ekonomickej situácii v krajine, chudobe či kvôli absentujúcej ponuke kvalitného vzdelania, zatiaľ čo v cieľovej krajine vidia možnosť pre nové pracovné príležitosti, lepší zárobok a kvalitné vzdelanie, ktoré je predikciou dobre platenej práce.

Európsky parlament (2020) uvádza, že životné prostredie vždy zastávalo silnú pozíciu v otázke migrácie, keďže ľudia už dávno utekali pred rôznymi prírodnými katastrofami, akými boli hurikány, zemetrasenia či záplavy. Európsky parlament (2020) však zdôrazňuje, že je veľmi náročné odhadnúť, koľko ľudí participuje na environmentálnej migrácii, keďže dochádza ku kumulácii environmentálnej migrácie s inými typmi migrácie, napríklad s ekonomickou či bezpečnostnou migráciou. Kniveton et al. (2011) však vykonali pokusy o kvantifikáciu počtu migrantov z dôvodu zmeny klímy, avšak empirické dôkazy o environmentálne indukovanej migrácii nepodporili takýto štrukturálny prístup, a preto autori uznali, že migračné rozhodnutia sú zvyčajne skutočne postavené na viacerých príčinách. Autori zároveň zistili, že pokiaľ ide o zmenu klímy, táto zmena v suchšom prostredí produkuje najväčšie celkové a medzinárodné migračné toky v kombinácii so zmenami v sociálnej oblasti. Na uvedené upozorňujú i Warner, Afifi (2013), ktorí tvrdia, že výskumy súvisiace so zmenou životného prostredia a mobilitou ľudí síce preukázali úlohu environmentálnych faktorov v rámci rozhodovania sa o migrácii, avšak nešlo o zásadné príčiny. Zistenia výskumu Warnera, Afifiho (2013) preukázali, že odpoveď na to, ako klimatické stresové faktory ovplyvňujú rozhodnutia o migrácii a do akej miery migrácia zlepšuje adaptačnú kapacitu domácností, spočíva v zraniteľnosti domácností a ich citlivosti na klimatické faktory. Plne sa stotožňujeme s komunikovanými tvrdeniami i v súvislosti s environmentálnymi push a pull faktormi migrujúcej mexickej populácie. Bolo totiž preukázané, že Mexičania opúšťajú svoju pôvodnú krajinu kvôli hrozbe prírodných katastrof, ktorá ohrozuje ich živobytie či kvôli

neúrodnej pôde, ktorá je ich živobytím, avšak skutočne si je možné všimnúť, že prevažne hovoríme o kumulácii environmentálnych a ekonomických faktorov.

V zmysle komunikovaných skutočností konštatujeme, že medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie mexickej populácie nie sú identifikované značné disparity z pozície environmentálnej migrácie, keďže tá prevažne kumuluje s ekonomickými faktormi migrácie. Uvedené však nie je možné potvrdiť z pozície ekonomickej migrácie, keďže push a pull faktory ekonomickej migrácie sú hlavnými motívmi migrujúcej mexickej populácie.

V konzekvencii prezentovaných zistení je vhodné spomenúť i isté odporúčania v záujme zefektívnenia problému environmentálnych a ekonomických push a pull faktorov migrujúcej mexickej populácie. Sme síce názoru, že je príliš odvážne vyslovovať odporúčania z pozície budúceho bakalára ohľadom problematiky, ktorú sa roky snažia vyriešiť erudovaní odborníci, avšak dovoľujeme si tieto odporúčania pomenovať, pričom nadväzujeme na výstupy realizovaných štúdií:

- nadväzujúc na presvedčenie Petrusa (2016), ktorý vraví, že významným negatívom ekonomickej migrácie je i to, že migranti, napriek svojej kvalifikácii, pracujú na neprimeraných pozíciách, apelujeme na krajiny, aby zaviedli čo najoptimálnejšie procesy súvisiace s migrujúcim obyvateľstvom, čo súvisí i s antidiskriminačným princípom týkajúcim sa (nielen) zamestnávania migrantov;
- vzhľadom na tvrdenie Portesa (2019), ktorý sa pozastavil nad ekonomickou iracionalitou politického odporu voči imigrácii v mnohých krajinách, pričom túto iracionalitu odôvodnil nevedomosťou krajín o pridanej hodnote, ktorú im migranti môžu poskytnúť, apelujeme na ekonomicky vyspelé krajiny, aby prehodnotili svoje migračné politiky, a síce požiadavky kladené na migrantov;
- plne sa stotožňujeme s výstupmi štúdie de Sherbinina et al. (2011) a súčasne sa pridávame k odporúčaniam autorov, a síce že je nevyhnutné uľahčiť migráciu jednotlivcom a komunitám, ak u nich absentujú zdroje na migráciu, a teda je nutné aplikovať organizované presídľovanie;
- komplexne apelujeme na vyspelé ekonomiky, aby sa snažili otázku migrácie riešiť skrz svoje princípy postavené na demokratickom myslení, a síce konštruktívne, nie egoisticky a alibisticky, no napriek tomu primárne s ohľadom na bezpečnosť vlastných občanov.

Záver

Cieľom záverečnej práce bolo, vychádzajúc z teoretického prehľadu problematiky environmentálnej a ekonomickej migrácie ako i z kvantifikácie migrujúcej populácie z Mexika a klasifikácie dôvodov ich migrácie, identifikovať disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľov Mexika.

V záujme uvedeného sme najskôr teoreticky determinovali teórie environmentálnej a ekonomickej migrácie, následne sme sa sústredili na Mexiko ako cieľovú krajinu záverečnej práce v súvislosti s push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie mexickej populácie.

Migrácia reprezentuje presúvanie sa osôb z jednej oblasti do druhej vplyvom určitých okolností, pričom je zrejmé, že tento presun osôb je v súčasnosti už prirodzeným trendom. Politiky sveta však v nedostatočnej miere prihliadajú na skutočnosť, čo tieto osoby motivuje opustiť svoje miesto trvalého pobytu, v konzekvencii čoho hovoríme o push a pull faktoroch migrácie. Zastávame presvedčenie, že to, čo ľudí núti odísť z krajiny trvalého pobytu a to, čo ich láka na inej krajine, sú skutočne rôzne faktory a predovšetkým sú späté s diametrálne odlišnými situáciami. Medzi najčastejšie dôvody, ktoré podnecujú osobu opustiť krajinu pobytu, patrí vyššia kvalita života a ďalšie socio-ekonomické faktory s ňou súvisiace. Pomerne často však môže človeka donútiť opustiť krajinu neprítomnosť mieru (vojnový stav), environmentálne dôvody či iná hrozba, ktorá mu nedovoľuje plnohodnotne žiť. Kľúčovým motívom ekonomickej migrácie je pritom vidina lepších pracovných príležitostí migrujúcich osôb, a preto prevažná väčšina ekonomických migrantov smeruje práve do bohatých vyspelých ekonomík. Environmentálna migrácia zasa spočíva v odchode ľudí zo svojho domova v dôsledku nepriaznivej environmentálnej situácie. Nepopierateľnou skutočnosťou však je jej kumulácia s inými problémami, ktoré ľudí nútia migrovať, konkrétne ekonomickými či sociálnymi dôvodmi.

Pri kvantifikácii migrácie mexickej populácie sme naznačili, že zastáva druhú priečku v počte svetových migrantov vôbec, pričom najatraktívnejšou cieľovou krajinou migrujúcej mexickej populácie sú Spojené štáty americké. Taktiež sme preukázali, že dôvodov, prečo sa mexická populácia snaží opustiť svoju pôvodnú krajinu je viacero, pričom z ekonomických ide o nedostatočné pracovné príležitosti, absentujúcu možnosť kvalitného vzdelania či o chudobu. Migranti pritom očakávajú, že v cieľovej krajine budú

mať lepšie možnosti. V prípade environmentálnych push a pull faktorov migrácie mexickej populácie sme potvrdili, že environmentálne faktory málokedy vystupujú ako výlučný dôvod migrácie, keďže migranti pristupujú k tomuto rozhodnutiu, ak environmentálne faktory súvisia i s ekonomickými faktormi. V zmysle uvedených skutočností sme dospeli ku vyriešeniu problému záverečnej práce „Aké eventuálne disparity existujú medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie s dôrazom na faktory ovplyvňujúce migrantov z Mexika?“, keďže sme zistili, že medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie mexickej populácie nie sú identifikované značné disparity z pozície environmentálnej migrácie, keďže tá prevažne kumuluje s ekonomickými faktormi migrácie, pričom naopak z pozície ekonomickej migrácie sme uvedené nepotvrdili, keďže push a pull faktory ekonomickej migrácie sú hlavnými motívmi migrujúcej mexickej populácie.

Záverom si dovoľujeme konštatovať, že cieľ bakalárskej práce sme naplnili, keďže sme, vychádzajúc z teoretického prehľadu problematiky environmentálnej a ekonomickej migrácie ako i z kvantifikácie migrujúcej populácie z Mexika a klasifikácie dôvodov ich migrácie, identifikovali disparity medzi push a pull faktormi ekonomickej a environmentálnej migrácie obyvateľov Mexika.

Zoznam použitej literatúry

- ADAMS, H., ADGER, W. N. 2013. The contribution of ecosystem services to place utility as a determinant of migration decisionmaking. In *Environmental Research Letters*, 2013; roč. 8, č. 2013: 6 s. ISSN 1748-9326.
- ADESEYE, A. 2021. Migrant Remittance and Household Expenditure Pattern in Nigeria. In *Open Journal of Political Science*, 2021; roč. 11, č. 1: s. 73-98. ISSN 2164-0513.
- ADGER, W. N. Et al. 2015. Focus on environmental risks and migration: causes and consequences. In *Environmental Research Letters*, 2015; roč. 10, č. 2015: s. 1-6. ISSN 1748-9326.
- BAKOVÁ, D. 2015. Historické súvislosti migrácie a utečenectva vo svete. In *Imigranti v Európskej únii. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danubius, 2015. s. 47-56. ISBN 978-80-8167-049-7
- BLACK, R. et al. 2011. The effect of environmental change on human migration. In *Global Environmental Change*, 2011; roč. 21, č. 1: s. 3–11. ISSN 1872-9495.
- BOSKI, P. 2013. A Psychology of Economic Migration. In *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 2013; roč. 44, č. 7: s. 1067-1093. ISSN 0022-0221.
- de SHERBININ, A. et al 2011. Preparing for resettlement associated with climate change. In *Science*, 2011; roč. 334, č. 6055: s. 456–457. ISSN 0036-8075.
- de SHERBININ, A. et al. 2012. Migration and risk: net migration in marginal ecosystems and hazardous areas. In *Environmental Research Letters*, 2012; roč. 7, č. 2012: 14 s. ISSN 1748-9326.
- DESHINGKAR, P. 2012. Environmental risk, resilience and migration: implications for natural resource management and agriculture. In *Environmental Research Letters*, 2012; roč. 7, č. 2012: s. 1-7. ISSN 1748-9326.
- DJAFAR, F. 2012. Dynamics of Push and Pull Factors of Migrant Workers in Developing Countries: The Case of Indonesian Workers in Malaysia. In *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 2012; roč. 4, č. 12: s. 703-711. ISSN 2220-6140.

- EURÓPSKY PARLAMENT. 2020. *Aké sú najčastejšie dôvody migrácie*. [online]. 2020. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/world/20200624STO81906/ake-su-najcastejsie-dovody-migracie>>.
- FILADELFIOVÁ, J. a kol. 2011. *Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy. Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky Bratislava, 2011. 136 s. ISBN 978-80-89345-34-2.
- INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION (MEDZINÁRODNÁ ORGANIZÁCIA PRÁCE). 2018. *ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology*. Geneva: ILO, 2018. 61 s. ISBN 978-92-2-132672-4.
- IOM. 2017. *Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov*. [online]. 2017. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <<https://www.iom.sk/sk/pre-media/zakladne-pojmy-o-migracii.html#migracia>>.
- IQBAL, M., GUSMAN, Y. 2015. Pull and Push Factors of Indonesian Women Migrant Workers from Indramayu (West Java) to Work Abroad. In *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 2015; roč. 6, č. 5: s. 167-173. ISSN 2039-2117.
- JONES, R. C. 2016. Harbingers of Migration Regression: Global Trends and a Mexican Case Study. In *Social Science Quarterly*, 2016; roč. 97, č. 2: s. 293-310. ISSN 1540-6237.
- KADLEČÍKOVÁ, J. 2016. Odborné podklady o migrácii. In *Rozumne o migrácii. Manuál pre organizátorov verejných podujatí*. [online]. Bratislava: Slovenská debatná asociácia, 2016. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <http://cvek.sk/wp-content/uploads/2016/02/Manua%CC%811_Rozumne-o-migracii_finalna-verzia.pdf>.
- KNIVETON, D. et al. 2011. Agent-based model simulations of future changes in migration flows for Burkina Faso. In *Global Environmental Change*, 2011; roč. 21, č. 1: s. 34-40. ISSN 1872-9495.
- KULESA, A. 2021. *Výskumná správa „Hľadanie nových príležitostí. Okružná migrácia medzi Bieloruskom a Poľskom, Slovenskom a Českou republikou”*. Hlavné závery

- a odporúčania*. [online]. 2021. [cit. 2021-11-22]. Dostupné na: <http://ekonom.sav.sk/dokumenty/projekty/circmigr_policy_brief_sk.pdf>.
- KUO, R. 2019. Economic Migration and Communal Violence in Pakistan. In *International Migration*, 2019; roč. 57, č. 5: s. 161-180. ISSN 1468-2435.
- LIPKOVÁ, E. a kol. 2011. *Európska únia*. Bratislava: Sprint dva, 2011. 446 s. ISBN 978-80-89393-33-6.
- MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR. 2017. *Základné pojmy*. [online]. 2017. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <<https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/zakladne-pojmy/>>.
- PARVEN, S. 2021. Economic Migration within Asia: Transfer of Knowledge or Redistribution of Wealth. In *International Relations in the Post-COVID Era — Asia Viewed from Taiwan's Perspective*. Asia Futures Conference 2021. Taiwan: Taipei, 2021. s. 105-106. ISSN 2432-0528.
- PETRUS, V. 2016. *Rozšírená Európa a migrácia*. [online]. 2016. [cit. 2021-10-02]. Dostupné na: <<https://euractiv.sk/section/socialna-politika/opinion/rozsirena-europa-a-migracia/>>.
- PORTES, J. 2019. The Economics of Migration. In *Journal of Health and Social Behavior*, 2019; roč. 18, č. 2: s. 12-17. ISSN 2150-6000 .
- PUEBLA FORTIER, J. et al. 2019. *Health of migrants: resetting the agenda. Report of the 2nd global consultation. Colombo, Sri Lanka, 21-23 February 2017*. [online]. Geneva: IOM; 2019. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <<https://migrationhealthresearch.iom.int/health-migrants-resetting-agenda-report-2nd-global-consultation-colombo-sri-lanka-21-23-february-1>>.
- THET, K. K. 2014. *Pull and Push Factors of Migration: A Case Study in the Urban Area of Monywa Township, Myanmar*. [online]. 2014. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <<https://www.worldofstatistics.org/files/2014/03/Pull-and-Push-Factors-of-Migration-Thet.pdf>>.
- WARNER, K., AFIFI, T. 2013. Where the rain falls: Evidence from 8 countries on how vulnerable households use migration to manage the risk of rainfall variability and

food insecurity. In *Climate and Development*, 2013; roč. 6, č. 1: 16 s. ISSN 1756-5537.

ZANABAZAR, A. et al. 2021. The Push and Pull Factors Affecting the Migration of Mongolians to the Republic of South Korea. In *SHS Web of Conferences 2020*, 2021; roč. 90, č. 1: 9 s. ISSN 2261-2424.